

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER
UITGAVE VAN HET INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

5^E JAARGANG

WOENSDAG 26 MEI 1920

No. 230

INHOUD

	Blz.
DE FINANCIËLE NOOD DER GEMEENTEN door <i>Mr. S. J. R. de Monchy</i>	445
Socialisatie en het Rapport der Commissie uit de S. D. A. P. III door <i>Prof. Mr. H. W. C. Bordewijk</i>	449
De Dividend- en Tantiëbelasting door <i>J. P. Croin</i>	454
De Gouden Standaard (en nog iets) door <i>Mr. W. M. J. van Lutterveld</i>	455
De Rijksmiddelen	456
AANTEKENING:	
Nederlandsche Bond voor den Handel in Vetten, Oliën en Oliezaden	457
MAANDCIJFERS:	
Overzicht der Rijksmiddelen	458
Emissies in April 1920	458
STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN	
Geldkoersen.	Effectenbeurzen.
Wisselkoersen.	Goederenhandel.
Bankstaten.	Verkeerswezen.

INSTITUUT

VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

Algemeen Secretaris: *Mr. G. W. J. Bruins.*Assistent-Redacteur voor het weekblad: *D. J. Wansink.*Secretariaat: *Pieter de Hoogweg 122, Rotterdam.*Aangetekende stukken: *Bijkantoor Ruige Plaatweg 37.*Telef. Nr. 3000. Telegr. adres: *Economisch Instituut.*Postcheque en girorekening *Rotterdam No. 8408.*

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p. in Nederland f 20,—. Buitenland en Koloniën f 22,50 per jaar. Losse nummers 50 cents.

Leden en donateurs van het Instituut ontvangen het weekblad gratis.

De verdere publicaties van het Instituut uitgaande ontvangen de abonné's, leden en donateurs kosteloos, voor zoover daaromtrent niet anders wordt beslist.

Advertentiën f 0,40 per regel. Plaatsing bij abonnement volgens tarief. Administratie van abonnementen en advertenties: *Nijgh & van Ditmar's Uitgevers-Maatschappij, Rotterdam, Amsterdam, 's-Gravenhage.*

25 MEI 1920.

Geld was deze week over het geheel genomen ruim. Call was bijna in het geheel niet te plaatsen; privaat-disconto noteerde 3½ pCt. De noteering voor prolongatierente was in afwijking hiermede zeer hoog (circa 6 à 6½ pCt.), hetgeen zijn oorzaak vond in zekere maatregelen van de zijde der geldgevers tegenover de geldnemers genomen.

* * *

Op de wisselmarkt heerschte over het algemeen een vaste stemming. De vastheid der Marken trok echter wel het meest de aandacht. Van alle zijden was er vraag voor het Deutsche devies. De koersteruggang van de verschillende valuta's in Duitschland was zeer opmerkelijk en geleek heden zelfs eenigszins op een

formeele débacle. Toch blijven velen de meening toegedaan, dat de tegenwoordige Markenkoers hier veel te hoog is in verband met den nog ongunstigen finantieelen toestand in Duitschland. Van die zijde wordt dan ook zeer voor een instorting van den koers gevreesd; de winstnemingen maken het aanbod wat ruimer.

DE FINANCIËLE NOOD DER GEMEENTEN.

Het zijn wonderlijke omstandigheden, waaronder de Tweede Kamer — tenzij er nog iets tusschenbeide komt — binnenkort de behandeling van het wetsontwerp tot verruiming van het gemeentelijk belastinggebied zal aanvangen.

De argelooze lezer van de kamerstukken zou meenen, dat zoo er ooit van een wetsontwerp getuigd mocht worden, dat „de mondelinge behandeling door de gewisselde stukken voldoende is voorbereid”, dit van het genoemde ontwerp mocht worden gezegd. De eerste schets ervoor werd geleverd door de in 1903 benoemde staatscommissie voor de gemeentefinanciën, die in 1907 rapport uitbracht. In 1909 ingediend door de ministers Heemskerk en Kolkman, werd het ontwerp in 1910 in de afdelingen der Tweede Kamer onderzocht, vervolgens door een commissie van voorbereiding met bijzitters behandeld en met de Regeering besproken. Gewijzigd door de ministers Cort van der Linden en Treub, vervolgens door de ministers Ruys en de Vries, werd het voorstel in 1919 andermaal in de afdelingen onderzocht en door de nog steeds fungerende maar voortdurend gewijzigde commissie van voorbereiding tot een punt van mondeling overleg met de Regeering gemaakt. Het hiervan opgemaakt verslag geeft den indruk, dat nog wel strijd-vragen zijn blijven bestaan, maar dat toch over de groote lijnen der herziening hetzij overeenstemming tusschen de Regeering en de commissie verkregen is, hetzij de verschillen althans scherp zijn geformuleerd, zoodat de behandeling nu betrekkelijk vlot zou kunnen verlopen.

Maar wat bleek na de verschijning van het verslag? Dat het ontwerp in zijn laatste lezing op een allervoornaamst punt een zóó grove fout bevatte, dat het ongewijzigd zeker geen enkele stem zou kunnen halen. Het voorstel nl. hield in, dat de gemeenten niet langer een eigen inkomstenbelasting zouden kunnen heffen, maar in plaats daarvan opcenten op de Vermogens- en Rijksinkomstenbelasting en wel voor beide belastingen tot een gelijk getal doch niet meer dan 100. In een adres, hetwelk de besturen der groote gemeenten in deze maand tot de Tweede Kamer hebben gericht¹⁾, wordt nu evenwel aangetoond, dat in een negental gemeenten van meer dan 50.000 zielen het voor den loopenden dienst geraamde bedrag aan plaatselijke inkomstenbelasting lang niet door het heffen

¹⁾ Een overzicht van dit adres vindt men in het vorig nummer.

van 100 opercenten op de twee genoemde Rijksbelastingen zou kunnen worden verkregen; dat daartoe in Amsterdam 240, in Rotterdam 230, in 's-Gravenhage 158 en in Dordrecht en Utrecht zelfs resp. 325 en 312 opercenten noodig zouden zijn; dat, om ons nu tot de drie grootste steden te bepalen, bij handhaving van het maximum van 100 opercenten Amsterdam 21 miljoen, Rotterdam 15 miljoen en Den Haag 7 miljoen uit andere middelen zouden moeten dekken.

In het licht van deze cijfers was wel wat al te optimistisch de mededeeling der Regeering (blz. 5 van het Verslag), dat zij zich niet ontveinsde, „dat op het oogenblik reeds door eenige gemeenten meer aan inkomstenbelasting wordt geheven, dan honderd opercenten op de Rijksinkomstenbelasting zouden opbrengen”, maar dat het niet noodig was om de grens ruimer te stellen, aangezien aan de gemeenten een overgangstermijn werd gelaten (N.B. tot 1 Mei 1922) „om zich met behulp van de nieuwe belastingbronnen aan den nieuwen toestand aan te passen”.

Het adres der groote gemeenten geeft aan de geheele zaak een totaal ander aspect. Ware de bedoelde fout niet aan het licht getreden, men had zich den loop van zaken in de Kamer gemakkelijk kunnen voorstellen. De woordvoerders der gemeenten zouden zich verklaard hebben dankbaar, maar niet voldaan. De verschillende nieuwe of verhoogde belastingen zouden als even zoovele verbeteringen zijn aanvaard, maar men zou betoogd hebben, dat de nood der gemeenten hiermede niet genezen, hoogstens eenigszins verzacht zou zijn. Men zou er bij de Regeering, al of niet in den verscherpten vorm van een motie, op hebben aangedrongen, dat zij door een herziening der wet van 1897 op de financieele verhouding van Rijk en gemeenten of door de gemeenten te ontheffen van de zorg voor enkele zaken, die men meer van Rijksdan van gemeentebelang acht te zijn, verdere hulp zou bieden. Gehoopt mocht echter worden, dat de Kamer, doordrongen van de moeilijkheid van dit onderwerp, zich ten aanzien van deze andere middelen niet reeds bij voorbaat al te zeer zou vastleggen.

Gebleken is nu echter, dat het ontwerp, hoezeer door de beste bedoelingen ingegeven, niettemin een rechtstreekschen aanval op het financieel bestaan van vele gemeenten inhoudt. Wat er thans gebeuren zal, laat zich met geen mogelijkheid voorspellen en het loont dus de moeite om het geheele vraagstuk van den gemeentenood eens in vogelvlucht te overzien en daarbij dan ook in oogenschouw te nemen de verschillende, ten deele zeer verreikende, plannen, welke naar aanleiding van het jongste ontwerp in adressen en artikelen tot uiting zijn gekomen.

Van een noodtoestand werd ook vroeger al gesproken, toen velen bij een hoofdelijken omslag van 5 of 6 pCt. de grens van het toelaatbare reeds overschreden meenden. De uittocht der forensen, een iets lager percentage elders, gaven vooral aan het bestuur van de hoofdstad meermalen aanleiding om hulp te vragen in den nood. Dat thans echter werkelijk van een onhoudbaren toestand gesproken moet worden, valt niet te betwijfelen. Cijfers over Amsterdam heb ik niet tot mijn beschikking, maar in Rotterdam zal reeds bij een inkomen van f 5000 11,65 pCt. moeten worden geheven, bij f 25.000 18,78 pCt., terwijl in Den Haag bij een inkomen van f 5000 6,2 pCt. zal worden geheven, bij f 25.000 9,2 pCt.¹⁾ Als zelfs in het rijke 's-Gravenhage een dergelijke heffing noodig is, kan men zich voorstellen, dat de druk in steden als Utrecht, Dordrecht, Arnhem, enz. ondraaglijk zal worden.

Nu zullen velen geneigd zijn om de noodzakelijkheid van deze hooge heffingen te ontkennen en daarvan uitsluitend de schuld te werpen op de gemeenteraden, die vooral in hun tegenwoordige samenstelling

¹⁾ Deze cijfers gelden alle voor een echtpaar zonder kinderen.

wel eens overdreven zorg koesteren voor de belangen van het gemeentepersoneel. Ik kan dat hier ter zijde laten; we hebben het feit te aanvaarden. In elk geval kan niet ontkend worden, dat menschelijke arbeidskracht duur geworden is en dat de gemeente, die uit den aard van haar taak een groot personeel behoeft, zich hierdoor voor veel grooter uitgaven ziet geplaatst dan vroeger. Ook bij de meest gematigde salarisregeling zouden vele gemeenten voor een groote verhooging van lasten zijn komen te staan. Men vergete niet, dat met uitzondering van rente en aflossing van vroegere leeningen wel zoowat alle rubrieken van uitgaaf enorm gestegen zijn, terwijl de inkomsten over het algemeen een veel geringere elasticiteit vertoonden, ja sommige bronnen van inkomst in lastposten oversloegen (men denke aan de gasfabrieken), zoodat ten slotte het meest elastische middel, de inkomstenbelasting, naar verhouding veel sterker moest uitzetten, dan het totaal der uitgaven.

Welke verlichting zal nu — als we voor een oogenblik afzien van de kwestie: plaatselijke inkomstenbelasting of opercenten op de Vermogens- en Rijksinkomstenbelasting — het aanhangige wetsontwerp brengen?

Terwijl het maximum der opercenten op de grondbelasting verdubbeld wordt, schenkt het ontwerp den gemeenten voorts de bevoegdheid om de volgende nieuwe belastingen te heffen:

een belasting van bouwterreinen tot ten hoogste $\frac{1}{2}$ pCt. der verkoopwaarde (art. 242 b);

een z.g. betterment tax, een bijdrage, welke van gebouwde en ongebouwde eigendommen in bepaalde deelen der gemeente geheven wordt als tegemoetkoming in de kosten van gemeentelijke werken, waardoor die eigendommen zijn gebaat (art. 242 d);

een belasting op bedrijven met meer dan 10 arbeiders, ten bedrage van ten hoogste f 12 per arbeider (art. 242 e);

debietrechten op wijn, bier, gevogelte, wild en, voorzoveel daarvan door het Rijk geen accijns of debietrecht geheven wordt, andere genotmiddelen (art. 240k);

een belasting op brandpolissen en op gebouwen, die niet verzekerd zijn (art. 240 l);

een kurtax (art. 240m);

een belasting op openbare aankondigingen, niet door middel van tijdschriften of dagbladen gedaan (art. 240n).

Voorts komt in plaats van art. 254, dat op dit oogenblik een beletsel is om baten te halen uit haven- en kadegelden, slachthuisrechten en andere retributies, die het intercommunaal verkeer treffen of geheven worden in inrichtingen, waarvan het gebruik verplicht is, een nieuwe bepaling, welke het maken van een matige winst veroorlooft.

Eindelijk wordt de belasting der bedrijfsforensen in de gemeente, waar zij hun bedrijf uitoefenen en waar zij thans $\frac{1}{2}$ van den vollen aanslag betalen, op $\frac{3}{4}$ van dien aanslag gebracht.¹⁾

Wil men zich enig denkbeeld vormen van de betekenis dezer verruiming van het plaatselijk belastinggebied, dan houde men voor oogen, dat b.v. in Amsterdam, Rotterdam en 's-Gravenhage de inkomstenbelasting voor den loopenden dienst tot resp. 36, 26 en 18 miljoen moest worden opgevoerd. Van een eenigszins belangrijke verlaging van deze belasting, die thans meer en meer „impôt unique” geworden is, zal dus eerst sprake zijn, wanneer de nieuwe middelen voor elk dezer drie steden een flink aantal mil-

¹⁾ Daarentegen wordt voor deze zelfde forensen de aanslag in de woongemeenten, waar zij thans ten volle betalen, tot $\frac{2}{3}$ teruggebracht. Ik kan dat hier verder buiten beschouwing laten. Deze gemeenten plegen te behooien tot de zeer welvarende, zoodat men, bij de beoordeeling van de doeltreffendheid der aan de in nood verkeerende gemeenten gebrachte hulp deze enkele verenging van het belastinggebied niet in compensatie behoeft te brengen.

lioenen in de kas doen vloeien, voor kleinere gemeenten dan naar evenredigheid.

Nu zal de verdubbeling der opcenten op de grondbelasting in de genoemde drie gemeenten resp. 0,7, 0,5 en 0,4 miljoen opleveren.

De belasting op bouwterreinen, dus op braak liggende terreinen langs pleinen en straten en voorts bouwgronden aan den rand der stad, mag ten hoogste $\frac{1}{2}$ pCt. der waarde bedragen en zou dus, om b.v. een miljoen op te brengen, al een verkoopwaarde van 50 miljoen moeten omvatten, een cijfer, dat vermoedelijk wel in geen enkele gemeente van ons land zal worden bereikt.

Wat betreft de belasting op bedrijven niet meer dan 10 arbeiders, zelfs in Amsterdam en Rotterdam zal het aantal van de daarin werkzame arbeiders wel ternauwernood de 50.000 bereiken, zoodat bij een heffing van f 12 per arbeider zeker niet meer dan f 600.000 uit deze bron zal vloeien.

Aangaande de aanslagen der bedrijfsforensen staan mij alleen ten aanzien van Rotterdam gegevens ten dienste. Uit het verslag dezer gemeente over 1918 blijkt, dat in de laatste jaren de aanslagen van alle forensen tezamen ongeveer 5 pCt. van de totale opbrengst der inkomstenbelasting uitmaakten. Een verdubbeling van de forensenbelasting (hetzij dan als onderdeel van een eigen gemeentelijke belasting, hetzij in den vorm van opcenten) zou dus aan Rotterdam ongeveer 1,3 miljoen en aan Amsterdam naar denzelfden maatstaf 1,8 miljoen afwerpen.

De vergunning om voortaan met havengelden enz. een zekere winst te maken, is voor menige gemeente stellig niet zonder belang. De concurrentie met andere havenplaatsen zal echter vanzelf reeds aan den door de wet gestelden eisch van „matigheid” kracht bijzetten.

Hiermee zijn de middelen, die het meest in het laadje brengen, wel opgesomd. Aan de drie meergenoemde steden, vooral aan Amsterdam en Rotterdam, kunnen zij eenige miljoenen bezorgen, maar dat hiermede de nood gelenigd zou zijn, kan niemand beweren, die zich voor oogen stelt, welke bedragen thans uit de inkomstenbelasting moeten worden getrokken en hoe hooge druk daarvoor noodig is.

De andere nieuwe bronnen zijn te rekenen tot het kleine goed. De betterment-tax ontleent haar betekenis aan het feit, dat zij het aan de gemeenten gemakkelijker zal maken om b.v. verruimingen in de binnenstad tot stand te brengen, maar als bijdrage in de algemeene lasten telt zij ternauwernood mede. De belasting op brandpolissen zal wel niet verder mogen gaan dan de kosten der brandweer te dekken. Gemeentelijke debietrechten zijn alleen bestaanbaar zoo zij zeer matig zijn, omdat men een hoog recht gemakkelijk ontduiken kan, door zijn inkoop in een naburige gemeente te doen. En dat de „kurtax” of de reclamebelasting schatten zullen opbrengen, gelooft niemand.

Het is dan ook niet te verwonderen, dat de gemeenten de door het ontwerp geboden hulp slechts op afrekening wilden aanvaarden en dat men verontwaardigd van een „verenging” van het belastinggebied sprak, toen het bekend werd, dat men al dit nieuwe moois zou moeten bekopen met de vervanging der gemeentelijke inkomstenbelasting door de bekende opcenten.

Forsche plannen tot verbetering lieten niet op zich wachten.

Het meest radicaal was wel een middel, dat aan de Nieuwe Rott. Ct. aan de hand werd gedaan en dat men in het hoofdartikel van het avondblad van 15 Mei jl. besproken vindt. „Het komt hierop neer”, aldus het blad, „dat voor elk der gemeenten in Nederland wordt nagegaan, hoeveel zij voor 1920 uit de plaatselijke inkomstenbelasting moeten vinden, het Rijk het totaal-bedrag, dat voor alle gemeenten geza-

menlijk wordt gevonden, in den vorm van een voor zijn geheele gebied geldend, *gelijk* aantal opcenten ten behoeve der gemeenten int en aan elk der gemeenten op den voet van het bij de begroting voor 1920 geraamde bedrag aan plaatselijke inkomstenbelasting, dat nu eenmaal door Ged. Staten goedgekeurd is, uit die opbrengst uitkeeringen doet.

„Dit kan telkens ook voor volgende jaren worden toegepast, waarbij dan ook gelegenheid komt de allengs noodig blijvende correcties aan te brengen.”

Men verwacht hiervan het voordeel, dat de gunstige progressieschaal der Rijksinkomstenbelasting automatisch overal wordt ingevoerd; voorts dat de forensenkwestie de wereld uit zou zijn: waar men zich ook in Nederland zou vestigen, nergens zou men kunnen ontloopen het mededragen in de lasten, die uit de algemeene bemoeiingen der gezamenlijke Nederlandsche gemeenten voortvloeien. „Bij een zuinig beheer in elk der afzonderlijke gemeenten krijgt niettemin elk Nederlander belang en de verkiezingen voor de Provinciale Staten, waaruit de controleerende Gedeputeerde Staten voortkomen, zouden daardoor van even groot belang worden als die van de gemeentereden.”

Had niet een leidend blad als de „N. R. C.” aan deze fantasieën een eereplaats in haar kolommen afgestaan, er zou geen reden bestaan er veel over te zeggen. Elke natuurlijke breidel wordt hier van de gemeenteraden weggenomen. Men zal een wedloop van gemeentebesturen te zien krijgen om haar gebied en inwoners nu eens op kosten van het algemeen te gaan voorzien van alles wat voor een ruime beurs te verkrijgen is. Elke prikkel om uit *andere* middelen wat meer te halen, zal verdwijnen. Zeker, het toezicht van Gedeputeerde Staten blijft bestaan, maar wat een wonderkracht schrijft de ontwerper van het plan er aan toe! Thans beperkt zich dit toezicht tot het waarborgen van een gezonde financieele *politiek*. Of een uitgaaf op zichzelf noodig of nuttig is, wordt in het algemeen niet nagegaan. Als de middelen tot dekking er zijn, als men niet teveel op het nageslacht schuift en er komt tegen een bepaalde uitgaaf geen verzet uit de gemeente zelf, zullen Ged. Staten slechts bij hooge uitzondering ingrijpen. In het vervolg echter zal het college elke uitgaaf nauwlettend moeten toetsen. Welken maatstaf zullen zij daarbij gebruiken? Zullen zij alleen toelaten wat noodzakelijk, of ook wat in het belang van de gemeente wel wenselijk is? Zullen zij alvorens geld toe te staan voor b.v. een nieuw brandspuithuisje, moeten onderzoeken of het oude nog mee kan? Moeten zij nagaan of de gemeentelijke reiniging niet al te weelderig is opgezet, of op de plantsoenen niet bezuinigd kan worden? En zullen wel alle colleges van Ged. Staten een *gelijke* mate van strengheid betrachten? Zoo niet, in welke richting denkt men dan, dat zich de groote belangstelling bewegen zal, die de ontwerper voortaan bij de verkiezingen der Provinciale Staten verwacht? Ik kan mij voorstellen, dat bij die gelegenheid de leus juist zal zijn: geeft ons een college van Gedeputeerde Staten, dat aan de gemeenten in *onze* provincie volledige vrijheid laat om zich op kosten van het geheele land eens netjes in te richten!

Zoo het denkbeeld niet — wat het waarschijnlijkste is — op een financieele *débacle* zou uitloopen, zou het voeren tot de meest krasse inperking der economie, tot een verplaatsing van het gezag der gemeenteraden naar de provinciale colleges van toezicht, die nimmer die bekendheid met plaatselijke toestanden en behoeften kunnen bezitten als de gemeentelijke volksvertegenwoordiging zelve.

In een geheel andere richting gaat het streven om de gemeenten te ontlasten van de uitgaven van eenige takken van dienst, die men acht van Rijksbelang te zijn, met name onderwijs, armenzorg en politie. Dit denkbeeld is het eerst ter sprake gebracht in het

rapport, dat in 1917 is uitgebracht door een commissie, ingesteld door de Vereeniging van Nederlandsche gemeenten, aangaande het ontwerp-1915 tot herziening der wet op de financieele verhouding van Rijk en gemeenten. In een adres, dat de gemeenteraad van Amsterdam in Februari j.l. tot de Regeering richtte, is het denkbeeld nader uitgewerkt en ook het reeds hierboven aangehaalde adres der groote gemeenten sluit er zich in beginsel bij aan.

Nu moet men m.i. bij de bespreking van dit onderwerp allereerst ter zijde stellen een argument, dat door de voorstanders van het plan maar al te vaak naar voren gebracht wordt, t.w. de bewering, dat het Rijk tot de vergoeding dezer uitgaven eigenlijk verplicht zou zijn. Deze lasten worden, zoo zegt men, door het Rijk aan de gemeenten opgelegd; welnu, niets spreekt meer vanzelf, dat dat nu ook het Rijk die kosten weer vergoedt. Men vindt in het alleszins belangrijke rapport van 1917 dit argument slechts aangeduid, maar vooral in het Amsterdamsche adres komt het ons telkens met volle kracht tegemoet.

De redeneering schijnt mij onjuist. De gemeenten bestaan als zelfstandige lichamen slechts krachtens den wil van den wetgever, die haar rechten toekent en plichten oplegt en de vraag, of eenige tak van publieke zorg ten laste der centrale dan wel der lokale middelen zal worden behartigd, is een vraag van opportuniteit, niet van recht.

Alleen voorzover de wet de gemeenten in *ongelijke mate* tot het doen van uitgaven voor een bepaalden tak van overheidszorg verplichten zou, ware misschien op billijkheidsgronden een zekere vergoeding te bepleiten. Maar om zulk een ongelijkheid te bewijzen, is het niet voldoende om aan te toonen, dat de gemeenten per hoofd der bevolking voor den betrokken diensttak uiteenlopende bedragen besteden, vermits het beginsel van zelfbestuur juist medebrengt, dat aan de met de uitvoering der wet belaste plaatselijke organen daarbij een zekere speelruimte wordt gelaten.

Bovendien vormen althans armenzorg, politie en hooger en middelbaar onderwijs volstrekt niet in sterker mate verplichte uitgaven voor de gemeente dan het onderhoud van wegen en vaarten, de kosten van de brandweer, de gemeentesecretarie en de vele andere rubrieken, welke volgens art. 205 der Gemeentewet op de begrooting moeten voorkomen. Zij genieten ten aanzien van eerstgenoemde takken van dienst over het geheel geen mindere vrijheid van beweging dan op ander gebied.

Stellen wij dus nu de vraag, niet of de rechtvaardigheid eischt, maar of het gewenscht is, dat de kosten van onderwijs, armenzorg en politie aan de gemeenten integraal worden terugbetaald, dan ligt het m.i. wel voor de hand, dat het onmogelijk is hiervoor een regeling te maken, die voorkomt, dat de gemeentebesturen riemen snijden van andermans leer. De commissie der Vereeniging van Nederlandsche gemeenten gaf in haar rapport volmondig toe, dat al zullen voor enkele onderdeelen van uitgaven wellicht normen zijn vast te stellen, „toch de vraag zich steeds (zal) voordoen of een zekere uitgaaf voor een bepaalde gemeente geacht kan worden redelijkerwijze tot het volle bedrag noodig te zijn.” De beslissing hierover wilde zij dan ook aan de Regeering gelaten zien, die zich dan echter zou moeten doen voorlichten door een speciaal daarvoor in te stellen college van bijstand.

Hier plaatst men de Regeering, hoe ook voorgelicht, voor een onmogelijke taak. De uitgaven der verschillende gemeenten loopen heel sterk uiteen. Het Amsterdamsche adres ontleende aan de statistiek der gemeentefinanciën over 1916 de volgende cijfers over de netto-kosten van onderwijs, politie en armenzorg per hoofd der bevolking in de verschillende groepen van gemeenten (in guldens):

Gemeenten	Lager onderwijs	Ander dan lager onderwijs	Politie	Armenzorg
ben. 5000 zielen	1,91	0,08	0,44	0,76
5000-10000 „	1,92	0,28	0,53	1,08
10000-20000 „	2,55	0,77	0,74	1,58
20000-50000 „	3,16	1,90	1,41	2,06
50000-100000 „	3,78	2,75	1,76	2,76
Utrecht.....	5,19	2,22	2,—	3,58
's-Gravenhage ..	5,64	3,43	3,87	3,92
Rotterdam	5,75	2,36	2,83	3,97
Amsterdam	6,45	3,31	2,95	7,54

Men ziet: de verschillen zijn wel treffend; relatief worden de steden, vooral de grootste, door de genoemde uitgaven veel sterker gedrukt dan de plattelandsgemeenten. Ten deele zijn deze verschillen onafhankelijk van den wil der gemeentebesturen; de lagere levensstandaard b.v. maakt, dat op het platteland met lagere salarissen enz. kan worden volstaan. Anderdeels echter plegen de stadsbewoners hoogere eischen aan hun verzorging te stellen. Op het punt van de veiligheid bij nacht is de plattelander met veel minder tevreden dan de stedeling. Ook wat het onderwijs betreft, biedt de stad oneindig meer aan haar inwoners dan het dorp. Hoe zal men nu echter straks gaan uitmaken, hoeveel een bepaalde gemeente „redelijkerwijze” aan het Rijk mag declareeren voor de voorziening in een van deze behoeften? En hoe kan men inzake armenzorg, waarbij het subjectief inzicht zulk een overheerschende rol speelt, een stelsel bepleiten, waarin de beslissing over de ondersteuning geleid wordt in handen van plaatselijke organen, maar de middelen verschaft worden door het Rijk?

Ik vrees dan ook, dat de ontlasting der gemeentelijke budgetten van de uitgaven voor onderwijs, politie en armenzorg alleen uitvoerbaar zou blijken in dezen vorm, dat het Rijk deze zaken volledig tot zich trok. En dat ware, met de commissie van 1917, zeker ernstig te betreuren. Men kan tegenwoordig vaker een streven naar centralisatie ontmoeten. De Regeering is er, naar verluidde, maar nauwelijks van te weerhouden geweest om over te gaan tot naasting zelfs der telefoonnetten van de drie grootste steden, alsof daar het lokaalverkeer niet minstens honderd maal grooter was dan het intercommunale. Op het gebied van de electriciteitsvoorziening zien we dezelfde middelpuntzoekende kracht aan het werk. Straks zal ook voor de salarissen der gemeentebesturen een doodende uniformiteit intreden. Toch moet nog immer het bewijs geleverd worden, dat in de waarlijk plaatselijke behoeften niet het best en het zuinigst door plaatselijke zorg ten koste van plaatselijke middelen wordt voorzien.

Ik moge ten slotte zoo kort mogelijk de richting aangeven, waarin ik de oplossing zou willen zien gezocht. Het probleem, dat om beslissing vraagt, is: hoe te voorzien in den toestand, dat de gemeenten ter bekostiging van de haar opgedragen taak niet beschikken over voldoende elastische middelen?

Men kan aan de gemeenten nieuwe belastingen toewijzen, men kan het heil zoeken in een hooger Rijksuitkeering, men kan eindelijk bepaalde takken van dienst van de gemeenten overbrengen naar het Rijk.

Dat ik het laatste niet zou wenschen, deed ik reeds uitkomen. Althans besluite men er niet toe, voordat de vraag niet slechts van de financieele, maar ook van de organisatorische zijde terdege is bezien.

De nieuwe belastingbronnen, welke het aanhangige wetsontwerp voor de gemeenten ontsluit, zijn, zoals bleek, onvoldoende. Eén nieuw middel wordt haar nog in het vooruitzicht gesteld: de waardevermeerderingsbelasting, die aanvankelijk in het ontwerp was opgenomen, maar die men om technische redenen tot een voorwerp van afzonderlijke regeling maken wil. Dit middel is voor de gemeenten natuurlijk bij

uitstek geschikt. De ontwikkeling van een plaats eischt talloze uitgaven van de gemeente, die voor haar niet rechtstreeks productief zijn, maar die wel in hooge mate den grondeigendom ten goede komen. Een „Wertzuwachssteuer” vormt dan de aangewezen compensatie.

Eindelijk de Rijksuitkeering. De wet van 1897 heeft getracht enerzijds het verschil in behoeften tusschen de onderscheidene gemeenten op grond van de uiteenlopende draagkracht, anderzijds de kosten van medewerking aan de Rijkstaak uit te drukken in een bedrag per inwoner, dat sedert gefixeerd bleef. Reeds wegens de waardedaling van het geld zou deze regeling moeten worden herzien, maar in de afgelopen 23 jaren zijn de toestanden op vele plaatsen dermate veranderd, dat aan een voor alle gemeenten evenredige verhooging niet valt te denken.

De wet zal dus herzien moeten worden, maar haar beginsel schijnt juist. Het voornaamste doel der Rijksuitkeering zal immer moeten zijn om de verschillen in belastingdruk te verzachten. Zoo ongegrond het ware om te trachten tot een overal gelijken druk te komen, zoo is het toch aan den anderen kant zoowel billijk als gewenscht om de verschillen te verkleinen. Billijk, omdat het verschil in druk grootendeels te wijten is aan omstandigheden, waarop de gemeentenaren en hun bestuurders geen invloed kunnen uitoefenen, en gewenscht, omdat een al te zware druk noodwendig tot verwaarloozing der plaatselijke belangen moet leiden, vooral als straks de „Steuerflucht” de gemeente in den vicieuzen cirkel van ontvolking, daardoor mindere draagkracht, weer hooger belastingen en nieuwe ontvolking zou brengen.

Toegegeven moet worden, dat het vinden van een billijken maatstaf hier hoogst moeilijk is, niet het minst in politiek opzicht, omdat de critici uit de verschillende deelen van ons land geneigd zullen zijn elk plan aan de toestanden van eigen gewest te toetsen. De zaak wordt natuurlijk lastiger, immers de fouten groter, naar gelang de bedragen stijgen. Om deze reden is er dan ook veel voor te zeggen om door *speciale vergoedingen*, gelijk wij vooral op het gebied van het onderwijs reeds kennen, de behoeften, waarin de algemeene uitkeering zal hebben te voorzien, tevoren tot geringer maat terug te brengen. Mits men slechts niet zoeke naar den steen der wijzen, zijnde de integrale vergoeding, moet het mogelijk zijn om maatstaven te vinden, naar welken voor bepaalde diensten speciale bijdragen kunnen worden verleend, zonder dat aan de gemeentebesturen de prikkel tot zuinig beheer wordt ontnomen.

In elk geval eischt deze zaak een zeer zorgvuldige voorbereiding, met nauwkeurige kennis van de plaatselijke toestanden in de verschillende deelen van ons land. Het is dan ook te hopen, dat de Kamer zich hier van improviseeren in motie-vorm zal weten te onthouden.

Behoef ik ten slotte nog te zeggen, dat onder deze omstandigheden vooral alles moet worden vermeden, wat voor de gemeenten op verlies zou kunnen uitloopen en dat men dus op het actueele punt der 100 procenten het beste doet alles bij het oude laten?

Gegronde aanmerking valt op het stelsel van art. 243 der Gemeentewet, dat thans de progressieregeling bevat, niet te maken. Het is nimmer een beletsel gebleken voor een billijke verdeeling der lasten. Een zware druk op de hooge inkomens is mogelijk, maar niet zonder dat ook de minder gegoeden een zeker aandeel dragen. Hoe gevaarlijk het is voor dit beproefde systeem iets anders in de plaats te stellen, heeft het voorstel der 100 procenten wel bewezen.

Eenigen regel — dit staat wel vast — zal de wet moeten blijven stellen. Het aanvankelijke denkbeeld der Regeering om, met handhaving der gemeentelijke inkomstenbelasting, elken rem bij de progressie weg te nemen, schijnt niet te aanvaarden. Voorwaarde voor de bestaanbaarheid van onze plaatselijke auto-

nomie is, dat althans de gezeten arbeiders, die in vele gemeenteraden praktisch de macht in handen hebben, hun aandeel in de gemeentelasten mededragen en dat is bij de tegenwoordige regeling, mits de Regeering tegen onredelijke oprijving van den aftrek voor noodzakelijk levensonderhoud waken, verzekerd.

DE MONCHY.

SOCIALISATIE EN HET RAPPORT DER COMMISSIE UIT DE S. D. A. P.

III.

Een volgend onderdeel bespreekt de „Centraliserende socialisatie.” Hiermede wordt bedoeld de socialisatie van een geheel bedrijfsgebied tegelijkertijd, wanneer aan het gesocialiseerde bedrijf een monopolie toegekend wordt. Als dit niet mogelijk is, kan met andere middelen centralisatie worden nagestreefd. Van de laatste wordt verwacht „de weldoordachte, dus de zoo economisch mogelijke samenwerking van alle produktie-krachten in een bepaald bedrijfsgebied.” Arbeidsverspilling zal dan ophouden en het hoogste rendement worden verkregen. Centraliserende socialisatie, van een heel bedrijfsgebied dus, wordt voorgestaan bij „die bedrijven, waar het gaat om de verkrijging en de verwerking van grondstoffen, waarin de inlandsche producent een overwegend sterke positie inneemt.” Genoemd worden de z.g. landbouw-industrieën, zooals de zuivelproductie, suikerfabricage, enz. Deze bedrijven zijn wel voor een belangrijk deel op export aangewezen, doch dit is geen reden, om socialisatie hier te beperken tot het voor binnenlandsch verbruik werkende deel.⁴⁾ Hier begeeft het Rapport zich in gevaarlijke redeneeringen, die zich met de werkelijkheid slecht verdragen. Gezegd wordt, dat de grondstoffen dier industrieën hier met bijzonder voordeel worden geproduceerd, dat daardoor die (export)-bedrijven sterk staan op de buitenlandsche markt en een belangrijk deel van hun winst uit den export halen. Partieele bemoeiing zou (die hooge winsten laten aan het particulier kapitaal, terwijl de gemeenschapsproductie voor binnenlandsch gebruik tegen zoo laag mogelijke prijzen zou leveren. Maar bovendien zou er een „hardnekkige strijd om de grondstof” komen, waarbij „het exportbedrijf gemakkelijker den hoogsten prijs kan besteden en de boer de lachende derde zou zijn.” Leveringsplicht zou tot ontduiking leiden, wanneer vrije verkoop aan het exportbedrijf gehandhaafd bleef. Daarom moet de inkoop worden gecentraliseerd en zal het monopolie „zooowel de inlandsche voorziening als den export” behartigen. Nu dunkt mij toch één ding vast te staan: dat daarmede aan den heelen export van onze zuivelproducten de nekslag zou worden gegeven. Van dat „behartigen” door het monopolie zou niets terecht komen. Men bedenke allereerst, dat dit de afnemer, en de eenige afnemer, zou worden van de meest vrije menschen, de meest krasse individualisten zoo men wil, die in onze moderne samenleving zijn overgebleven: de landbouwende bevolking. Met hun mentaliteit is een monopolistische landbouw-nijverheid

⁴⁾ De heer R. Kuyper zegt in zijn rede, blz. 33: „In socialistische kringen wordt socialisatie van de grootendeels voor export werkende bedrijven, ook al zijn ze geconcentreerd, uitermate bezwaarlijk geacht. Ik sluit mij echter aan bij de uittaling van Karl Bücher in zijn socialisatie-brochure. Hij schrijft daar, dat hij niet inziet, waarom een gesocialiseerd bedrijf niet voor export zou kunnen werken: er is hier geen overwegende moeilijkheid.” Bücher drukt zich eenigszins anders en voorzigtiger uit: „An und für sich wäre ja kaum abzusehen, warum der Bezieher von Waren deutscher Herkunft im Auslande nicht ebensogern von einem Staatsbetriebe wie von einem Privatbetriebe sollte kaufen wollen oder warum man nicht ganz den Kompensationsverkehr von Staat zu Staat an Stelle des seitherigen Privatverkehrs treten lassen könnte.” *An und für sich.* Natuurlijk! Maar het leven, de praktijk spotten met *an und für sich.* Als de „Bezieher” er is, zijn we klaar. Maar zorgen, dat hij er komt en blijft!

onvereenigbaar. Maar dan, we zullen het straks nog nader zien, is zulk een monopolie een publiek-rechtelijke instelling met een massa instanties en ambtelijke of halfambtelijke bedillers, al heeft de commissie de illusie, dat zij met haar organisatievormen de bureaucratie heeft buiten gesloten. Productie, van haar individualistischen winstprikkel ontdaan, ingesteld op het algemeen belang, verhuist, daar helpt nu eenmaal niets aan, van de sfeer van het privaatrecht naar die van het publiekrecht. Dat heeft gevolgen! En de landbouw zal zich aan controle-maatregelen en een inmenging hebben te onderwerpen, waarvan de crisismaatregelen een voorproefje gegeven hebben, dat niet naar meer doet verlangen. Dat monopolie beteekent voor den landbouw slavernij. Hij wordt overgeleverd aan een met stedelijke begrippen door-drenkte bureaucratie, die voorbeschikt is alles van het consumenten- en industrieel-arbeidersstandpunt te beoordeelen. Geen melkoorlogen, maar een tweede „Bauernkrieg” zal daarvan komen en deze zal niet tegen feodale grondheeren, doch tegen het overheerschend-steedsche monopolie zijn gericht. De heer Kuyper spreekt in zijn rede van eigendomsfanatici en zegt, dat de talloze kleine boeren een macht zijn geworden, die moet worden ontzien. Is *dit* ontzien? Wanneer echter de boeren, tot wanhoop gebracht, gaan staken, valt alles als een kaartenhuis ineen.

Er is echter meer. Het partieele exportkarakter der verwerkte land- en tuinbouwproducten mag niet, zoo heet het, partieele socialisatie, tot het binnenland beperkt, te dezen tot gevolg hebben. Zal echter het gesocialiseerde bedrijf de op de wereldmarkt door ons bezette plaats kunnen handhaven en uitbreiden? Wanneer bij het 't hoofd-bieden aan buitenlandsche concurrentie iets noodig is, dan wel ras-echte ondernemerseigenschappen, „wagender Mut.” Hoe kan men dezen van al die instanties en colleges, hoe kan men hem van gesalarieerden verwachten? Onze zuivel- en vleeschexport, onze voorheen zoo bloeienden uitvoer van tuinbouwproducten, bloembollen, heesters, enz. wachten zeer moeilijke tijden door de vengende verarming der voornaamste afnemende centra in het buitenland. Het enorme consumptiegebied van Rijnland en Westfalen b.v. met zijn groote, vóór den oorlog koopkrachtige arbeidersbevolking, welke wij voor een groot deel van boter, kaas, versche groenten en ooft voorzagen, is voor onafzienbaren tijd uitgeschakeld. Nieuwe markten moeten worden opgezocht, pionierswerk met alle daaraan verbonden risico's moet worden verricht. Engeland zelf werpt zich met kracht op de margarineproductie, waardoor de standplaats van dezen tak binnen onze grenzen niet eens meer volkomen verzekerd schijnt. Aan sterke concurrenten moest reeds vóór den oorlog op de buitenlandsche markt het hoofd worden geboden (Siberische boter!). Het is volkomen onzeker, hoe zelfs in de naaste toekomst de conjunctuur zich ontwikkelen zal. Denklijk moet met betrekking tot den export veel worden gewijzigd, en zal onze tuinbouw zich meer op grove soorten met vermindering van luxe-teelt, zal onze landbouw zich meer op kapitaalproductie (fokdieren, zaaizaad) moeten toelagen. Zeggen, dat onze landbouw-export „sterk staat op de buitenlandsche markt” kan alleen hij, die, omdat het in zijn kraam past, aan struisvogelpolitiek de voorkeur geeft boven het peilen van de gevolgen der wereldverarming, waarop in ander verband telkens en telkens in het Rapport wordt gewezen. Hier nu wordt gemeten met meer dan één maat.

Ik ga over tot het onderdeel, dat van „Monopolies en Bedrijfsorganisaties” handelt. Voor monopolistische socialisatie noemt het Rapport twee voorwaarden: er moet reeds nu een sterk geconcentreerd bedrijfsbeheer wezen en verder moet een scherpe begrenzing mogelijk zijn. Deze laatste voorwaarde is vervuld bij gas, water, electriciteit. Wat het water betreft, wijs ik er op, dat het platteland nog grootendeels van wel- en regen-

water leeft, al nemen de leidingen, vooral in die streken, waar het welwater niet bruikbaar is, gelukkig toe. Maar de helft van ons land, de zandstreken, bevindt zich bij welwater uitnemend. Hoe staat het „monopolie” daartegenover? Blijkbaar is weer hoofdzakelijk aan de steden gedacht. Verder worden als voor monopolisatie vatbaar artikelen als suiker en zuivelproducten genoemd. De grens acht het Rapport echter spoedig bereikt, nl. bij den „overgang van het massa-artikel tot de sterk uiteenlopende luxe-uitvoeringsvormen of waar een zoo bonte verscheidenheid heerscht van allerhand verschillende artikelen, dat een begrenzing alleen een zeer groote groep zou kunnen omvatten, die dan noodzakelijkerwijze tal van artikelen in zich sluit, die voor socialisatie niet aangewezen zijn te achten.” Dit is volkomen juist, maar dan rijst toch dadelijk de vraag, of de nauwe economische samenhang niet zal dwingen, als de eerste stappen gedaan zijn, om verder te gaan dan men zelf heeft beoogd. Het is er mee als met protectie, men komt van het een tot het ander, omdat de „uitvoeringsvormen” niet te scheiden zijn van hun basis en een z.g. eindproduct toch weer „grondstof” blijkt te wezen voor een ander. Behalve monopolievorming blijft dan nog te doen over „het tot stand brengen van een rationeel bedrijf over de geheele breedte” bij die takken van voortbrenging, „welke nog in sterke mate zijn verbrosseld over groot- en kleinbedrijf.” Groote moeilijkheden worden hierbij voorzien, diepgaande kennis van het bedrijfsleven wordt onmisbaar geacht, en als ultima ratio wordt met den sabel gerinkeld met een beroep op „niet alleen politieke, maar ook economische machtsmiddelen.” In dit verband geeft het Rapport de voorstelling weer door Otto Bauer in zijn brochure „Der Weg zum Sozialismus” neergelegd. Alle betrokken ondernemingen moeten in een „Industrieverband” worden opgenomen, met een bestuursraad aan het hoofd. Gestreefd wordt naar centralen inkoop van de grondstoffen (weer een monopolie waartegenover o.a. de landbouw zich ziet geplaatst!) en dito verkoop der producten. De Raad kan achterlijke bedrijven stilleggen. Aan den Staat wordt een winst-deel gegeven voor de gemeenschapsbemoeijing in de richting van rationalisatie, of wel, bij artikelen van algemeen verbruik, treedt prijsverlaging in. Enkele aanknooppunten acht de Commissie voor verwezenlijking van die denkbeelden ook hier te lande aanwezig, en ze wijst op de gedwongen bedrijfsconcentratie in het belang der brandstofbesparing tijdens de oorlogsjaren als een bescheiden voorbeeld. Dat men toen van den nood een deugd maakte en nadeelen in den koop nam, welke men in normale tijden nooit zou hebben geaccepteerd, staat in het Rapport niet vermeld. Voor zoover de oorlogsjaren lessen in besparing gaven, die van *blijvende* betekenis zijn, zal het eigenbelang ze ook nu niet vergeten. Het schijnt niet geheel overbodig, hoewel ietwat banaal, er op te wijzen, dat de toestanden tijdens de oorlogsjaren in het algemeen geen normen voor de ontwikkeling in vredestand kunnen geven. Zij zijn, van dit gezichtspunt uit, abnormaal „ingesteld”.

Het Rapport vervolgt met beschouwingen over „Het konkurreerend, prijsregelend overheidsbedrijf.” Dit is weer een andere methode van socialisatie. Verschil met het voorgaande is, dat slechts een deel van een bedrijfstak wordt genationaliseerd: „Dit kan haar zwakke zijde zijn,” aldus het Rapport. Het gaat hierbij om „een eersten stap op den weg, die op den duur tot volledige socialisatie leidt.” Het kan nl., met dit perspectief voor oogen, noodig zijn de beschikking te hebben over enkele goed toegeruste eigenbedrijven. Er ontstaat deskundigheid bij de leiding, men emancipeert zich van de inlichtingen der particuliere ondernemers en men verkrijgt waarborgen tegen hunnerzijds dreigende sabotage. Is directe monopolisatie niet of nog niet uitvoerbaar, dan kan alvast met dit prijsregelend bedrijf begonnen worden. Het

kan prijsafspraken tusschen ondernemers doorbreken. Aan dezen beginvorm wordt reeds voor de naaste toekomst groote beteekenis gehecht, zoowel in de rijks- als in de gemeentepolitiek. De capaciteit van het overheidsbedrijf mag niet te klein wezen: de prijsbeweging moet daarmede kunnen worden beheerscht. De ondernemerswinsten worden gedrukt en aan achterlijke ondernemingen wordt een eind gemaakt. Of nieuwe bedrijven zullen worden opgericht dan wel bestaande particuliere zullen worden overgenomen, hangt van omstandigheden af. Van dezen maatregel wordt spoedig zichtbaar nut en een groote propagandistische kracht verwacht.

Het is, in het kader van het Rapport, begrijpelijk, maar jammer tevens, dat dit instituut, dat niet nieuw is, uitsluitend als strijdmiddel voor socialisatie wordt aambevolen. Want afgezien daarvan, bezit het wel eenige goede eigenschappen. Ik wijs op dat „doorbreken van prijsafspraken tusschen ondernemers.” Zulk een optreden kan heilzaam werken op de organisatieziekte onzer dagen. Het kan de *uitwassen* der duurte tegengaan, het engerlijk parasitisme, dat in groot-, tusschen- en kleinhandel woekert, helpen bestrijden. Van zulk een bedrijf worde echter niet méér verwacht. De oorzaken der duurte liggen veel dieper en deze weg te nemen is het niet bij machte. De socialistischen zelfden beschouwen deze aangelegenheid ook niet anders dan als een voorpostengevecht, dat voor de hoofdmacht ruimte moet maken. Nu vrees ik echter één zaak ten zeerste. Men heeft het ook hier op het particuliere bedrijf voorzien. Zal de strijd, waar dit het vooropgezette doel is, een eerlijke zijn? Stel een overheidsbedrijf kampt met tekorten. De onderstelling is waarlijk niet uit de lucht gegrepen, zie het gemeentelijk wasscherijbedrijf in Amsterdam. Alle rationaliseering, die van bureaucratisch of semi-bureaucratisch standpunt al gauw beteekent: technische verbetering en niet: economische bezuiniging, heeft het min-gunstig resultaat niet kunnen beletten. Wat zal nu gebeuren? Zullen de voorstanders ongelijk bekennen, toegeven, dat in casu het particuliere bedrijf deugdelijker is, zullen zij coram publico onder verwijzing naar de ontstentenis van het „spoedig zichtbare nut” een „groote propagandistische kracht” ontketenen niet *pro* doch *contra* het concurrerende overheidsbedrijf? De schatkist, de gemeentekas zijn bij de hand, en de groote massa geeft zich al zeer weinig rekenschap nopens het verband tusschen de uitkomsten van openbare bedrijven en den aanslag op het belastingbiljet.¹⁾ Het nu eenmaal vooropgestelde doel, de propagandistische kracht, kortom de politiek zal een reële behandeling van dergelijke quaesties schier onmogelijk maken. Het „wapen” mag niet uit handen gegeven. De gemeenschap is goed voor het leergeld.

Het Rapport vraagt nu de aandacht voor enkele maatregelen van minder *algemeene* beteekenis, „maar die toch onder zekere omstandigheden aangewezen kunnen zijn.” Genoemd wordt allereerst de *gemengde* *bedrijfsvorm*. Het particuliere bedrijf blijft „aanvankelijk” bestaan, doch de gemeenschap verzekert zich invloed op de gestie, door deelneming in het kapitaal. Vooral in Duitschland komt deze vorm veel voor, met name bij de gemeenten. De Commissie is niet best over deze halfslachtige methode te spreken. Volkomen terecht, naar het mij voorkomt. Twee levensbeschouwingen staan in aldus georganiseerde bedrijven tegenover elkaar. Houden zij elkaar ongeveer in evenwicht door gelijke machtsverhouding, dan gebeurt er niets en kan van doortasten geen sprake zijn. Is er overwicht aan de eene of de andere zijde, dan zal er

¹⁾ Een andere mogelijkheid ware een soort van „dumping” door bijdragen uit de publieke middelen ten einde beneden kostprijs te kunnen leveren. Mijn onderstelling is niet zeer vriendelijk, doch de mensch, ook de socialistische, is zwak, en het gaat om een „wapen”! De „raison de guerre” heeft nog wel erger kwaad gebrouwen.

van eerbiediging van het recht der minderheid doorgaans weinig sprake zijn, en zeker niet, wanneer de gemeenschap het in 't bedrijf voor het zeggen heeft met socialisatie in het vizier (de term „aanvankelijk” zegt genoeg). De minderheid kan dan beter verdwijnen, hetgeen zuivering van atmosfeer zou beduiden. Het kan echter, aldus het Rapport, op onoverkomelijke moeilijkheden stuiten, de aandeelhouders geheel uit de schakelen: „dit kan het geval zijn bij industrieën, die deel uitmaken van een internationaal wijdvertakt organisme.” Het socialisatieproces verloopt in de verschillende landen niet gelijk. Daarmee dient gerekend. Er moet op worden gelet, dat sommige ondernemingen in hoofdzaak in handen van buitenlanders zijn en dat weer andere ondernemingen neven- en hulpbedrijven hebben in het buitenland. Dan schijnt de juiste oplossing, voorloopig althans, de gemengde bedrijfsvorm. Het is eigenaardig, dat hier het internationale moment ineens zóó belangrijk wordt, dat van socialisatie voorhands wordt afgezien, terwijl het bij de exportindustrieën, die toch niet minder te maken hebben met het ongelijkmatig tempo van socialisatie hier en ginds, werd weggecijferd. Maar afgezien van deze incongruentie geloof ook ik, dat van halfheid niet veel goeds kan komen.

De Commissie wijst er verder op, dat het denkbeeld „schijnbaar” aan kracht heeft gewonnen, doordat men het in verband heeft gebracht met heffingen van het kapitaalbezit. Goldscheid stelde voor, dat de Staat een deel der particuliere vermogens zou naasten. Daar betaling in natura zoo vrijstaan, zou de Staat vanzelf aandeelhouder worden in alle mogelijke ondernemingen. In het wetsontwerp-Traub op het Staatsrecht wordt een gelijksoortige gedachte ontwikkeld. Het aldus gevormde Rijksvermogen zou afzonderlijk moeten worden belegd en zeker niet, zooals thans met de opbrengst der successiebelasting geschiedt, mogen worden vermengd met de algemeene middelen. De Commissie komt op deze plannen nog terug, voorzover zij een middel aan de hand doen tot schadevergoeding van vroegere aandeelhouders in gesocialiseerde bedrijven. Voor de algemeene bedrijfssocialisatie hebben zij echter zeer weinig beteekenis. Want het blijven op die manier gemengde bedrijven, en het Staatsbezit wordt een lappendeken, zonder eenige orde of systeem. Er zullen producties bij zijn, die de gemeenschap niet interesseeren en ondernemingen, op welker aandelenbezit in geen opzicht is prijs te stellen. Ook is het zeer de vraag, of langs dezen weg zulk een bezit in staat stelt „een doorslaggevend invloed op de leiding der onderneming uit te oefenen.” Hieruit blijkt, waar het per slot bij den gemengden vorm om te doen is. Met invloed zonder meer is men niet tevreden. In één geval krijgt de vermogensheffing in natura meer beteekenis, nl. wanneer uitruiling van aandelen wordt mogelijk gemaakt. Daardoor komt er keus voor de gemeenschap, doordat zij de aandelen, die zij kwijt wil, verruult tegen andere van wél gewenschte ondernemingen. Onnoodig te zeggen, dat hier desnoods dwingend zal moeten worden opgetreden.

De verbruikscöoperatie vormt een anderen maatregel van overgang. Zij verdient dan ook steun van overheidswege. Beschikbaarstelling van kapitaal tegen lage rente wordt bepleit, terwijl haar diensten zijn te gebruiken bij de distributie van producten der gesocialiseerde bedrijven, voor zoover die voor rechtstreekse distributie niet in aanmerking komen. Intuschen zal de verbruikscöoperatie bij het voortschrijden van socialisatie aan terrein verliezen. Naarmate de ondernemerswinst wordt ingeperkt, verliest de coöperatie haar eigenlijk object. De kracht der socialisatie is, dat zij alle verbruikers omvat en niet beperkte groepen. Toch schijnt de Commissie voor de verbruikscöoperatie een blijvende plaats te reserveeren als distributieorgaan „wjl zij de bezwaren, ver-

bonden aan uniforme regeling der distributie, kan vermijden." Mij dunkt, daartoe zouden plaatselijke comité's van verbruikers voldoende zijn. Maar ook wordt met het oog op artikelen van nog niet gesocialiseerde bedrijven van deze coöperatie een prijsregelen, d.i. drukkenden, invloed verwacht. In het algemeen wordt zij gewaardeerd als een factor, die de rijpwording voor socialisatie bespoedigt. Is die taak volbracht, dan zal zij wel het best doen met te abdiceren. Het komt mij voor, dat het Rapport overigens den invloed van dezen vorm wel wat te hoog aanslaat. In onze huidige economische maatschappij beteekent de verbruikcoöperatie niet zoo heel veel.¹⁾ Het groote aantal leden is voor die beteekenis misleidend. Zij worstelt met innerlijke fouten, die het speculatieve bedrijf niet of niet in die mate kent. Haar administratie is duur, haar apparaat log; de deskundigheid staat niet op dezelfde hoogte; er is weinig initiatief door analogieën met ambtenarij. De diensten voor socialisatie, die de verbruikcoöperatie zou kunnen bewijzen, zouden grooter zijn, wanneer het haar gelukt was, een afdoend tegenwicht tegen den speculatieven detailhandel te vormen. Dit is haar nimmer gelukt.

Een korte opmerking omtrent de noodzakelijkheid eener volledige en nauwkeurige economische statistiek, waarmede ook zij, die voor socialisatie in het algemeen weinig voelen, kunnen instemmen, besluit dit hoofdstuk.

Het derde Hoofdstuk van het Rapport stelt het zwaarwichtige punt der „schadevergoeding" aan de orde. Deze wordt in verband gebracht met de onteigeningswetgeving. Terwijl tot nu toe Grondwet en Onteigeningswet van *schadeloosstelling* gewagen, bezigt het Rapport den term *schadevergoeding*. Het komt mij voor: opzettelijk. Want *schadeloosstelling* is naar haar aard volledig, terwijl vergoeding van schade onvolledig zijn kan. En onvolledigheid in dezen wordt door de Commissie zeer zeker voorgestaan. Zoodat het opschrift een omineuze beteekenis krijgt, waarop de argelooze lezer niet dadelijk verdacht is.

Bij een plotselinge omwenteling ware voor schadevergoeding in het geheel geen plaats, aldus begint het betoog. Ieder zou in dezelfde positie komen te verkeeren en de ex-bezitters, die van arbeidsloos inkomen leefden, zouden zeker geen bijzondere aanspraken hebben. Door de geleidelijkheid echter wordt de zaak wel anders. Schadevergoeding wordt dan billijk en doelmatig. Bij dreigende socialisatie zou geen bedrijf worden gesticht of uitgebreid en op de bestaande ondernemingen zou roofofbouw plaats vinden. Credieten noch hypotheeken zouden te krijgen zijn, en zou alleen een versneld tempo, d.i. vroeger socialiseeren dan in het plan lag, kunnen voorkómen, dat de gemeenschap een desolaten boedel overnam. Vervroegde socialisatie, vóór de noodige organisatie gereed is, vormt een nieuwe oorzaak van daling der productiviteit. Daarom is schadevergoeding *doelmatig*. Ze is billijk tevens, omdat anders het toeval zou beslissen, wie den vollen last het eerst te dragen kregen. Terecht zegt de commissie, dat „het eenvoudigste billijkheidsgevoel" zich hiertegen verzet. Met het oog op de vraag nopens al of niet „volledige" schadevergoeding is nu van veel belang, wat in een volgend onderdeel over den aan te leggen maatstaf wordt aangevoerd. Want hierbij treedt de bedoeling duidelijker aan den dag en is men genoodzaakt meer concreet te worden. Gezegd wordt, dat de schadevergoeding zoo hoog moet zijn, „dat zij aan haar doel, verzekering van den ongestoorden voortgang der produktie, beantwoordt." Ik vraag hiervoor even de aandacht: voor het *beginsel* der schadevergoeding worden twee redenen genoemd: de voortgang der productie en de bil-

lijkheid jegens de getroffen bezitters; voor de *mate*, waarin zij mag worden toegepast, is alleen het belang nopens den voortgang der productie beslissend. Heeft de commissie gevoeld, dat wanneer ook het *bedrag* der vergoeding aan de billijkheid ten toets ging, partieele confiscatie onmogelijk zou worden? Er valt hier het een en ander tusschen de regels door te lezen. Waar het billijkheidsargument, waar de rechtsgrond voor de maat der schadevergoeding werd losgelaten, heeft de erkenning van het rechtsbeginsel, dat men niet wenschte uit te werken, nog slechts „academische" waarde. Praktisch berust de schadevergoeding in het Rapport op den weinig soliden grond van opportunisme in zake de eischen en verwachtingen van vóormelden „voortgang".

De bedoeling nu is, de „reële waarde" van de industriele bezittingen, zooals grond, gebouwen, machines, voorraden, enz. te vergoeden. Dat geeft geen moeilijkheden, volgens het Rapport. Maar niet vergoed wordt derving van toekomstige ondernemerswinst. Dit is de burcht der meerwaarde, die moet worden geslecht. Nu wordt duidelijk, tot welken prijs de gemeenschap die gebouwen, machines, enz. verwerft. De ondernemerswinst, waartoe zij mee in staat stellen, mag den productiemiddelen bij de taxatie niet worden toegerekend. Want anders werd langs een omweg toch weer vergoeding voor winstderving gegeven, waartegen principieel bezwaar bestaat. Er zal niet veel anders overblijven dan de aanschaffingskosten onder aftrek van de waardevermindering wegens afslijting. De waarde, die de goederen voor het gemeenschapsbedrijf zouden hebben, wanneer het op winst, of voor de verbruikers, wanneer het niet op winst was ingesteld, wordt niet gerestitueerd. Eerst worden de gebouwen, machines, enz. vrijwel waardeloos gemaakt doordat niemand dan de gemeenschap ze mag overnemen, en dan wordt, op den aldus verkregen grondslag, „vergoed". Het is dan ook onjuist, wanneer de commissie meent, dat dergelijke „reële" waarde geen nieuwe maatstaven zou noodig maken. Gebruik is thans, om bij onteigening de verkoopwaarde en waar deze ontbreekt de opbrengstwaarde te vergoeden. Bij de bijzondere specimina van onteigening in onze wetgeving wordt alleen gewaakt, dat speculatieve waarde, ontstaande met het oog op het werk dat onteigening verdort, niet in aanmerking komt. Maar overigens wordt wel degelijk, bij welke onteigening ook, volledig vergoed. De economische *waarde*, om met Lorenz von Stein te spreken, blijft den eigenaar gewaarborgd, ook al gaat de toevallige *vorm*, die voor de gemeenschap het belangrijke moment oplevert, voor hem verloren. Dit is een eisch van billijkheid. Het is der gemeenschap om den *vorm* der waarden te doen, nl. om bepaalde collectiviteiten productiemiddelen. De billijkheid eischt, dat ook hier de werkelijke „reële waarde", d.i. de waarde in en voor het bedrijf, wordt gerestitueerd. Het vergoeden van een z.g. reële waarde, die eerst tot de realiteiten gaat behooren nadat alle verkoopwaarde en afzetmogelijkheid kunstmatig zijn geëlimineerd, is in strijd met „het eenvoudigste billijkheidsgevoel." Zoo zou men b.v. evengoed de grondbelasting tot 80 of 90 pCt. van de pacht- of de verkoopwaarde kunnen opvoeren als ouverture tot het vergoeden van de resteerende 20 of 10 pCt. „reële" waarde bij socialisatie van het grondbezit. De billijkheid is hier niet in meerdere mate zoek dan ginds. Alleen het doctrinaire, doch onbewezen uitgangspunt, implicite hier aanvaard, dat alle ondernemerswinst om haar beweerde meerwaardeafkomst ook in de schaderekening niet dan verdelging verdient, kan dergelijke methode eenigszins begrijpelijk maken. De billijkheid late men liever rusten.

De toekomstige ondernemerswinst is dus als post of „maatstaf" uitgeschakeld. Maar nu zou men zeker niet verwachten, dat in de volgende alinea op blz. 40 de banneling weer in genade wordt aangenomen. Ik lees daar: „In gevallen, waarin vaststelling van de

¹⁾ Vgl. de interessante beschouwingen van L. Pohle „Kapitalismus und Sozialismus" hieromtrent. Hij zegt, dat men niet het aantal leden tot maatstaf moet nemen, doch het aantal in dienst zijnde arbeidskrachten. (blz. 26).

reële waarde overwegende moeilijkheden biedt, zal de bepaling van de schadevergoeding voor ondernemingen, waarvan aandelen en obligaties in de beursnotering zijn opgenomen, een aanknooppunt kunnen vinden in de waarde, uitgedrukt door den koers. Echter zal de overheid, nooit meer betalende dan den koers van het oogenblik, daarbeneden moeten gaan, wanneer men te doen heeft met koersen, die, hetzij door het vooruitzicht op maasting, hetzij door den hoogen winstvoet in het bedrijf, of door welke andere omstandigheden ook, zijn opgedreven." Nu vraag ik toch: zijn in die koersen niet verwachtingen nopens „toekomstige ondernemerswinst" verdisconteerd? Door welk wonder wordt deze nu plots weer wel voor schadevergoeding ontvankelijk? Deze gansche alinea kan alleen uit wankelmoedigheid zijn voortgesproten. Waarom nooit meer vergoeden dan „den koers van het oogenblik?" Weten de heeren niet, dat koersen wel eens beneden de „reële" waarde zijn? Het is van hun standpunt verklaarbaar, dat zij op sommige noteringen willen afdingen, maar hoe staat de commissie, die billijk wil zijn, tegenover hen, die op de hooge koersen hebben gekocht? Door de onvolledigheid van vergoeding in dezen worden, dank zij het vlottend karakter van het effectenbezit, veelal „onschuldigen" getroffen. Hoe stelt men zich de oplossing van deze moeilijkheid voor? De passus nopens het opdrijven van de koersen door het vooruitzicht op maasting is kostelijk. Zou dan, ondanks alles, die maasting nog een voordeel zaakje worden voor de bezitters? Behalve voormeld maximum noemt het Rapport nog als tweede maximum een gemiddelden koers over een eenigszins langdurig tijdvak of bij aandelen het gemiddeld dividend over zulk een tijdvak. Dat ook bij deze andere maatstaven, al gaan zij uit van prijzen en winsten in het verleden, toekomstige voordeelen wel degelijk een rol blijven spelen, is niet te betwisten. B.v. de dividenden konden hoog zijn omdat men weinig behoefde te reserveeren, daar een opgaande conjunctuur met reden werd verwacht. En waar koersen tot cijfers geworden *verwachtingen* zijn, die men koestert op grond van ervaringen en gegevens uit verleden en heden, daar is het met *gemiddelde* koersen weinig anders. Denkt men echter bij de taxatie van wat deel eener onderneming uitmaakt de toekomst weg — en dat geschiedt als de toekomstige ondernemerswinst voor de vergoeding wordt uitgeschakeld — dan abstraheert men van het leven zelf, dan houdt men in dien grond, die gebouwen, die machines, enz. slechts een ontzielde massa over.

Nu wordt verder gezegd, dat de koers geen maatstaf is in bedrijven, waar de winstuitkeering zeer hoog is geweest. Deskundig onderzoek moet uitmaken, welke vergoeding hier redelijk is.

Er wordt in deze afdeling veel over „maatstaf" gesproken, maar hoe wordt nu de redelijkheid beoordeeld? Hoe worden de technische en economische risico's, die van zoo geweldige betekenis kunnen zijn en zeer uiteenloopen, geschat? En dan natuurlijk het bezwaar, dat velen duur hebben gekocht en het voornaamste voordeel dus niet in *hun* handen is gekomen, doch in die van hen, die hun verwachtingen bij den verkoop naar de contante waarde hebben verdisconteerd en gerealiseerd. Naar mijn meening is het vraagstuk niet bevredigend op te lossen. Men moet of alles of niets vergoeden. Hierin ligt beginsel. Elke tusschenweg beduidt halfheid en beginselloosheid. In theorie is het juist te zeggen: laat de waarde, die aan maatschappelijke oorzaken haar ontstaan dankt, als rijpe vrucht vallen in den schoot der gemeenschap, m.a.w. annexeer de conjunctuurwinsten tot haar volle bedrag. Maar hoe zal men de analyse tot stand brengen, die bij elk winstcijfer, bij elken koers moet nagaan en uitmeten, wát aan gemeenschapsfactoren, wát aan de individualiteit moet worden toegeschreven? Pas dit op zichzelf juiste beginsel eens toe b.v. op

aandelen Koninklijke. Iedereen voelt, dat er in de koersen dier aandelen een massa conjunctuur steekt; maar iedereen weet ook, dat deze onderneming schitterend wordt geleid en haar risico's over de heele wereld heeft verdeeld. Opgaaf: het deskundig onderzoek trekke de grens der redelijkheid in zake vergoeding. Maar het is waar: alle ondernemerswinst is door uitbuiting verkregen en de gemeenschap contenteert zich niet met de waarde, die aan *gemeenschapsinvloeden* haar ontstaan dankt, doch wil alles hebben. Doch dan wordt eigenlijk elke schadevergoeding „onredelijk", dan moet confiscatie volgen zonder meer.

De doelmatigheidsoverweging, die schadevergoeding duldt bij overneming van productiemiddelen, n.l. de noodzakelijkheid om de productie voort te zetten, geldt volgens de commissie niet ten aanzien van woningen en van grond. Toekomstig bouwterrein moet tegen de reële landbouwwaarde worden onteigend. Dit is volkomen juist gezien, en men behoeft zeker niet socialist te zijn om in dezen met de commissie mee te gaan. Reeds Mill uitte zich weinig sympathiek over den „unearned increment." ¹⁾ Waarom? Omdat het hier zeer duidelijk aan den dag treedt, dat maatschappelijke invloeden het één en het al zijn, dat de enkeling er niets aan kan doen, wanneer de stad zich uitbreidt naar den kant waar zijn land ligt. De speculant in bouwterrein kan verliezen lijden, maar zijn winst gaat dikwijls hoog boven zijn risico uit. De oorzaak van zijn voordeel ligt, zeer exceptioneele gevallen daargelaten, niet in persoonlijke verdiensten, doch in omstandigheden buiten hem, die zich aan persoonlijke controle onttrekken. Een verstandige gemeentelijke bouwgrondpolitiek verzekert zich dan ook tijdig van de gronden, die eerlang voor bebouwing in aanmerking komen.

Op deze geenszins nieuwe, maar wel goede gedachte, doet de commissie, bevangen door speculatieafkeer, een andere volgen, die de onbillijkheid ten troon wil verheffen. Misschien berust het verkeerde denkbeeld op een vergissing, die echter wagens de verstrekkende gevolgen bij verwezenlijking, niet van verantwoordelijkheid ontheft. De commissie zegt n.l.: „Ter zake van de woningen, wier bezit nagenoeg geheel arbeidsloos inkomen opbrengt, is er zeker geenerlei aanleiding om op grond van de stijging van den prijs van nieuwe woningen, zooals die door den oorlog is ingetreden, bij de overname van de oude woningen meer te betalen dan vóór die prijsstijging hun reële waarde was." De geldschatting van oudere woningen gaat mee omhoog, wanneer het bouwen van nieuwe duurder wordt en diensgevolge de woningaanwas wordt gestremd, althans achterblijft bij de bevolkingstoename. Maar nu vraag ik één ding: heeft hij, die in 1914 een huis kocht voor f 20.000 en nu, in 1920, grif daarvoor een koper vindt, die bereid is f 50.000 te betalen, een „reële waarde" van f 30.000 aan winst gemaakt? Het lijkt er immers niet naar! Met die f 50.000 ontving onze huisbezitter nauwelijks meer gemiddelde koopkracht dan hij in 1914 bij den aankoop van het huis afstond. 't Is het gewone verschijnsel van schijnrijkdom bij hoogere geldtaxatie, terwijl toch bij „reële waarde" niet de hoeveelheid geld zonder meer, doch deze in verband met de koopkracht der geldeenheid moet worden in aanmerking genomen. Over hoeveel „winstnemingen" hebben verkoopers van onroerende goederen den laatsten tijd al niet reden gehad zich te beklagen? En niet uit pleonexie, doch omdat ze achteraf bespeurden, hoe die winst voor ⁹/₁₀ of zelfs voor het geheel schijn was.

¹⁾ Vgl. Principles V ch. II, par. 5: „I see no objection to declaring that the future increment of rent should be liable to special taxation." Mill heeft hoofdzakelijk de pachtwaarde van landelijk bezit op het oog, maar hij zegt toch ook in dezen par. o.a. dat „the subsequent increase in the rental of the country has been immense, not only from agriculture, but from the growth of towns and the increase of buildings" enz.

De relatief gunstige positie van huisbezitters e.d. bestaat niet zoozeer in positieven vooruitgang, dan wel hierin, dat zij meer dan anderen aan de gevolgen der gelddepreciatie zijn ontkomen. Men hoort zoo vaak ter motiveering van looneischen: de gulden is nu maar 40 of 50 cents waard, waarbij gedacht wordt aan huren, kleeren, levensmiddelen, enz. Maar die uitspraak is, met de noodige variaties in plus en minus, zoo ongeveer tot alle prijzen uit te breiden en moet ook bij de beoordeeling van de reële waarde der oudere huizen worden aanvaard. De commissie, die blijkbaar een huis, dat in 1914 b.v. f 20.000 waard was, thans ongeveer voor dien prijs aan de gemeenschap wil brengen, doet het maatschappelijk kwaad der waardedaling van het geld neerkomen „op de eigenaren van die goederen, die toevallig voor socialisatie het eerst aan de beurt waren.” Reëel is zulk een vergoeding alleen voor wie, als de groote massa, geld en reële waarde identificeert. In waarheid pleegt de gemeenschap, die als geheel de gevolgen der gelddepreciatie heeft te dragen, wanneer zij deze oppervlakkig-populaire opvatting der commissie tot de hare maakte, op haar manier gelijksoortige uitbuiting als aan de particuliere bezitters wordt verweten. Moet hier het adagium: *Quod licet Jovi non licet bovi* uitkomst brengen? De hoogste moraal ware dat niet.

Groningen, Mei 1920.

H. W. C. BORDEWIJK.

DE DIVIDEND- EN TANTIEMEBELASTING.

De Hooge Raad heeft in zijn arrest van 7 Januari 1920¹⁾ uitgemaakt, dat onder „het belastbaar bedrag van de aandelen van commissarissen of gecommiteerden, bestuurders of beheerende vennoten en verder personeel eener N.V. in de winst van een boekjaar,” waarover de belasting volgens art. 10, letter b, der wet op de dividend- en tantiëmebelasting moet worden berekend, verstaan moet worden hetgeen werkelijk aan deze personen wordt uitbetaald, nadat de N.V. voldaan heeft aan de verplichting, haar opgelegd in art. 11, laatste lid, dier wet, door van het voor deze personen beschikbare bedrag de belasting in mindering te brengen. Hierdoor zal in het vervolg iedere N.V. op haar aangiftebiljet voor deze belasting dienen in te vullen: niet hetgeen voor genoemde personen (in het vervolg kortweg tantiëmist en te noemen) beschikbaar is (het z.g. bruto-tantiëme), doch hetgeen in werkelijkheid wordt uitbetaald (het z.g. netto-tantiëme). Wil dus de N.V. deze aangifte goed doen, dan dient zij van het voor tantiëmist beschikbaar bedrag af te trekken de tantiëmebelasting, waartoe zij dus het bedrag dezer belasting te berekenen heeft. Dat dit, juist onder den invloed van het aangehaalde arrest van den Hoogen Raad, niet zoo eenvoudig is, zoodra art. 3 en daardoor art. 10, laatste lid, moeten worden toegepast, moge blijken uit het volgende voorbeeld.

Een N.V. deelt in eenig boekjaar uit aan dividend f 120.000, aan tantiëmes f 50.000, waarvan echter f 10.000 vrij op grond van art. 8. Ten laste van de resterende f 40.000 moet nog worden gebracht, cf. art. 11 laatste lid, de daarover te betalen tantiëmebelasting. Ter zake van het bezit van aandelen op naam in andere vennootschappen als bedoeld bij art. 1, is in het afgelopen boekjaar genoten f 100.000. Dit bedrag wordt dus, cf. art. 3, van de uitdeeling afgetrokken en wel verdeeld naar de verhouding, die bestaat tusschen het dividend enerzijds en het belastbaar bedrag der winstaandeelen anderzijds (art. 10, laatste lid). Vóór meergenoemd arrest van den H. R. was deze verdeeling zeer eenvoudig; in ons voorbeeld werd de f 100.000 verdeeld in verhouding van f 120.000 : f 40.000 = 3 : 1, zoodat de af te trekken

¹⁾ Zie voor den tekst van dit arrest Ec-Stat. Ber. van 28 Januari 1920, verder pag. 335, 405, 459, 576, 617, 649, 665 jaargang 1919 en voorts pag. 72, 81, 169 en 207 van den loopenden jaargang.

bedragen waren: f 75.000 voor het dividend en f 25.000 voor de tantiëmes. Nu echter de H. R. bepaald heeft, dat men onder „belastbaar bedrag der winstaandeelen” zal te verstaan hebben het z.g. netto-tantiëme¹⁾, kan het bedrag van f 40.000 (het z.g. bruto-tantiëme) in deze evenredigheid niet langer dienst doen, doch moet vervangen worden door dit bedrag, verminderd met de tantiëmebelasting. Om echter deze tantiëmebelasting te berekenen heeft men weer noodig te kennen het belastingvrije bedrag van art. 10, laatste lid, welk bedrag eerst gevonden wordt uit de evenredigheid boven genoemd. Deze echter kan pas opgesteld worden, als het bedrag der tantiëmebelasting bekend is. Op deze wijze draait men in een cirkel rond, waarbij alleen de algebra nog redding kan brengen.

Stelt men het bedrag, waarover ten slotte de tantiëmebelasting moet worden berekend (dus na aftrek van het vrije bedrag volgens art. 10, laatste lid, en na aftrek der tantiëmebelasting) = 100 x en het percentage der belasting gemakshalve 10 (in plaats van 8,15 of 9,05) dan is de belasting 10 x en dus het netto-tantiëme f 40.000 — 10 x.

Stelt men nu het belastingvrije bedrag op grond van art. 10, laatste lid, voor de tantiëmes = 100 y, dan wordt van het netto-tantiëme belast f 40.000 — 10 x — 100 y, waarvan de belasting à 10 pCt. bedraagt 4000 — x — 10 y.

Stelt men de berekende belasting uit elk der beide voorgaande alinea's aan elkaar gelijk, dan is onze eerste vergelijking:

$$\begin{aligned} 10x &= 4000 - x - 10y \\ 10y &= 4000 - 11x \dots\dots\dots (1) \end{aligned}$$

Stelt men verder de evenredigheid op van art. 10, laatste lid, dan krijgt men:

$$\begin{aligned} \text{belastingvrij bedrag dividend} : \text{belastingvrij bedrag} \\ \text{tantiëme} = \text{dividend} : \text{tantiëme.} \\ (100.000 - 100y) : 100y = 120.000 : (40.000 - 10x) \end{aligned}$$

Na toepassing van de bekende eigenschap van de som der termen der eerste verhouding enz. wordt deze evenredigheid:

$$100.000 : (160.000 - 10x) = 100y : (40.000 - 10x)$$

Na toepassing der hoofdeigenschap van evenredigheden krijgt men:

$$\begin{aligned} 100y &= 100.000 \times \frac{40.000 - 10x}{160.000 - 10x} \\ 10y &= 10.000 \times \frac{40.000 - 10x}{160.000 - 10x} \dots\dots (2) \end{aligned}$$

Stelt men de waarden van 10 y in de vergelijkingen (1) en (2) aan elkaar gelijk, dan krijgt men één vergelijking, waaruit x is op te lossen:

$$4.000 - 11x = 10.000 \times \frac{40.000 - 10x}{160.000 - 10x}$$

Na eenige becijfering vindt men:

$$11x^2 - 170.000x + 24.000.000 = 0$$

waaruit volgt: $x = 142,49$

Blijkbaar is 10 x = f 1424,90 en is dus het werkelijk bedrag der tantiëmebelasting, dat slechts een veelvoud van f 10 (eigenlijk van f 8,15 of f 9,05) kan zijn, f 1420.²⁾

Het aan te geven (en dus ook aan tantiëmist uit te keeren) bedrag van het tantiëme is dus f 40.000 — f 1420 = f 38.580.—

De inspecteur neemt eenvoudig kennis van dit aan-

¹⁾ Men moet toch aannemen, dat de beteekenis, die de H. R. toekende aan de woorden van art. 10, letter b, „het totaal belastbaar bedrag van de aandelen der onder letter a bedoelde personen in de winst”, dezelfde is als die der woorden van art. 10, laatste lid, „het totaal belastbaar bedrag dezer winstaandeelen”.

²⁾ Het spreekt vanzelf, dat ook bij deze afronding zich het grensgeval kan voordoen, besproken door den heer J. H. Rosenboom in Ec-Stat. Ber. van 25 Februari 1920.

gegeven bedrag en dat van het dividend ad f 120.000, benevens van hetgeen genoten is ter zake van het bezit van aandelen op naam in andere vennootschappen als bedoeld bij art. 1. Aan de hand daarvan stelt hij zijn evenredigheid op, welke (als weer het deel van den aftrek volgens art. 10, laatste lid, dat aan tantiëmist ten goede komt = $100 y$ wordt gesteld) luidt:

$$(100.000 - 100 y) : 100 y = 120.000 : 38.580.$$

Hieruit berekent hij, dat $100 y = f$ 24.328,41, hetgeen dus de belastingvrije aftrek van het tantième voorstelt, terwijl die van het dividend is f 100.000 — f 24.328,41 = f 75.671,59. Hij belast dus:

van het dividend ad	f 120.000,—
waarvan vrij cf. art. 3	„ 75.671,59
		f 44.328,41
van het tantième.....		f 38.580,—
waarvan vrij cf. art. 3	„ 24.328,41
		f 14.251,58

De belasting van het laatste bedrag à 10 pCt. is werkelijk f 1420, zoals door ons werd berekend en ingehouden van tantiëmist.

Ingeval nu aan een of meer commissarissen of gecommiteerden, bestuurders of beheerende vennoten en verdere leden van het personeel een salaris wordt uitgekeerd, waarvan een deel belastbaar is, wordt eenvoudig op dit salaris in mindering gebracht de volle 10 pCt. over datgene, wat de genietter meer in handen krijgt dan het voor hem geldende belastingvrije minimum van art. 7. Is alzoo aan een directeur een salaris toegekend van f 21.000, dan wordt van de som van f 11.000, waarmede dit bedrag het belastingvrije

minimum van art. 7 te boven gaat, $\frac{100}{110}$ of f 10.000

aan hemzelf en $\frac{10}{110}$ of f 1000 aan den fiscus uitbetaald, onafhankelijk van het feit, of deze directeur bovendien al of niet winstaandeel geniet. Immers, alleen de belastbare gedeelten der winstaandeelen worden in de evenredigheid van art. 10, laatste lid, betrokken, niet die der salarissen.

In het voorgaande is nog slechts een zeer eenvoudig voorbeeld gekozen van de berekening noodig voor de aangifte dividend- en tantiëmebelasting bij toepassing van art. 3. Niet slechts zijn eenvoudige cijfers genomen en een eenvoudig percentage, doch alle complicaties, die zich voordoen bij toepassing van dit artikel tezamen met artt. 27, 28 of 29 der wet en art. 3a der opcentenwet, zijn vermeden. Bovendien is verondersteld, dat het bedrag van het dividend en dat, hetwelk voor tantiëmes beschikbaar is, onmiddellijk uit de winstverdeling voortvloeien. Dit is volstrekt niet steeds het geval: vaak beïnvloedt de grootte der belasting de winstverdeling. Dit gebeurt o.a. in het veelvuldig voorkomend geval, dat allereerst een primair dividend moet worden uitgekeerd, welk dividend, met de daarop vallende belasting, van de winst moet worden afgetrokken, alvorens van een overwinst en daaruit voortvloeiende reservedotatie, tantiëmes en superdividend, sprake kan zijn. Alsdan beïnvloedt de grootte der belasting van het primaire dividend (die bij toepassing van art. 3 volstrekt niet 8,15 pCt. of 9,05 pCt. van dit dividend is) de grootte der overwinst en daardoor die van tantiëmes en superdividend. Bij de berekening der belasting ontstaat dan een derde-machtsvergelijking.

Ik kan niet nalaten aan het slot van dit artikel er op te wijzen, dat van geheel deze ingewikkelde berekening art. 11, laatste lid, de schuld is. Had de wetgever nagelaten op dusdanige wijze in te grijpen in de interne aangelegenheden der N.V., dan zou er van een arrest van den H. R. als het aangehaalde nooit sprake geweest zijn, want dan was bruto- en netto-tantième hetzelfde geweest. Bovendien zou dan de jongste wetswijziging, waarbij een art. 9bis werd

ingevoegd, dat bepaalt, dat van de salarissen en winstaandeelen, die buiten het Rijk in dienst der N.V. zijnde personen als zodanig genieten, geen belasting wordt geheven, vrij zeker nooit zijn voorgesteld. Immers, juist het feit, dat door de werking van art. 11, laatste lid, buitenlanders werden betrokken in de belasting, is oorzaak geweest dat bedoelde wijziging voorgesteld werd. Ontkend kan echter niet worden, dat daardoor aan het karakter der wet en hare bedoeling, de uitgedeelde winsten der N.V. te treffen, geweld wordt aangedaan, doordat willekeurig een deel dier winsten onbelast gelaten wordt. Had nu art. 11, laatste lid, niet bestaan, dan zou men de belasting veel meer gevoeld hebben als een zuiver zakelijke op de uitgedeelde winst der N.V. en zou de tantiëmebelasting niet zwaarder op de buitenlandsche tantiëmist hebben gedrukt, dan welke belasting, in het algemeen welke onkostenpost der N.V. ook.

J. P. CROIN.

DE GOUDEN STANDAARD (EN NOG IETS).

Waar ik geschreven heb hetgeen de heer Van Gijn in de „Econ.-Stat. Ber.” van 5 dezer als van mijne hand aanhaalt, is me niet bekend; wellicht doelt de heer Van Gijn op hetgeen ik d.d. Februari j.l. geschreven heb, opgenomen in de „Vragen des Tijds” van 15 April of in de „Econ.-Stat. Ber.” van 11 Febr. j.l. Is echter het daar vermelde wel juist door den heer Van Gijn weergegeven of heb ik mij onduidelijk uitgedrukt?

Waarop ik ter aangehaalde plaatse zinspeelde is het volgende.

Een groot deel van het Nederlandsche publiek heeft zich laten verleiden tot het kopen van Duitsch, Oostenrijksch, enz. bankpapier en wel voornamelijk van Deutsche Markscheine, toen men voor een bankbiljet van f 10 kon krijgen 150, 200, zelfs 250 Mark; doch zoude het nog niet meer verleid zijn tot het op buitengewone schaal kopen van Marken, wanneer het gouden tientjes had gehad of had kunnen krijgen en voor een gouden tientje niet 250 Mark, doch wel 400 Mark en meer Mark had kunnen bekomen?

Het zij me vergund een paar opmerkingen toe te voegen in verband met hetgeen, waarover den laatsten tijd in dit Tijdschrift geschreven is. Thans wordt geopperd en aangedrongen op het opheffen van het uitvoerverbod van goud en op het noopen van de Nederlandsche Bank om goud af te staan; een paar jaren geleden was het onze Circulatiebank te doen weerhouden goud aan te nemen, ja zelfs haar te noodzaken haren goudvoorraad van de hand te doen.

Is nu gebleken, dat de Nederlandsche Bank verkeerd heeft gedaan door niet te weigeren goud aan te nemen?

De eigenaardige verhouding, waarin we tot buitenlanders en buitenlanders tot ons in de gevallen van contracten in onze munt bij weigering tot het aannemen van goud tegen den vastgestelden prijs zouden zijn gekomen, laat ik buiten beschouwing, eveneens theoretische beschouwingen.

Door niet te weigeren goud aan te nemen, is de goudvoorraad van de Nederlandsche Bank grooter en grooter geworden.

Wat nu is die goudvoorraad? Een waardevolle schat. Niet omdat het goud is, een edel metaal, doch omdat het vertegenwoordigt goederen en diensten meer dan iets anders. Juist in de onzekere tijden, welke wij gehad hebben, is gebleken, dat goud een waardevol iets is, want overal ter wereld heeft men er goederen voor willen afstaan, diensten voor willen presteeren en wil men dat nog doen; papiergeld is gebleken te kunnen zijn van zeer twijfelachtige waarde of gelding.

De strijd om het goud was dan ook sterker — en is dat nog — dan in gewone, vóóroorlogsche tijden; de strijd om het goed, dat bleek over de geheele wereld gelding te hebben behouden. Niet is die strijd groot

omdat de circulatiebanken van alle landen goud willen bemachtigen en er naar dingen, doch omdat het publiek, de menschen het goud begeeren, 't willen bemachtigen om iets te hebben, waaraan zij overal wat hebben in bijzondere mate.

Deed onze Circulatiebank nu verkeerd om niet te luisteren naar den raad goud te weigeren, door niet te verhinderen, dat zij goud ontving, door het goud, dat zij bezat, niet van de hand te doen; deed zij verkeerd door vast te houden aan het goed, waaraan overal ter wereld waarde werd en wordt gehecht, en wel in de onzekere tijden, waarin we verkeerden, toen ook voor ons land het gevaar van mede in den oorlog te geraken niet denkbeeldig was?

Een andere quaestie is of het toen ter tijde niet beter was geweest, dat we onze uitvoerproducten, onze vruchtdragende koeien, onze schepen, onze activa, welke goede interest opleverden, meer hadden behouden (deze vraag deed ik reeds in de „Economist” van October 1917). Doch dat is een zaak, welke niet de Nederlandsche Bank aanging, maar wel onzen regeerders, toen ter zijde, onzen toenmaligen ministers.

(Was toen de invloed van handels-, bankiers- en reederskringen grooter dan thans?)

De toenmalige stand van den Markenkoers b.v. was voldoende prikkel voor de Duitschers om zooveel mogelijk goederen uit te voeren, doch tengevolge van de oorlogsbehoefden, welke toen alles en alles overheerschten, waren zij niet bij machte veel uit te voeren, hadden zij desniettenstaande veel in te voeren: goederen tegenover onze schepen, koeien enz. waren toen niet te verwachten.

Thans wil men de tijd gekomen achten om het gouduitvoerverbod in te trekken, thans nu de toestanden op internationaal gebied nog zoo ontreddeerd zijn en wisselvallig.

Het terugkeeren tot den vrijen uitvoer van goud om aan de opschorting van de werking van het voor den gouden standaard reguleerend medium een einde te maken, heeft in de heerschende internationale verhoudingen en omstandigheden niet die beteekenis als anders, zoolang andere landen geen goud kunnen of willen afstaan.

Doch dat daargelaten en laten we aannemen, dat geen andere factoren optreden om goud aan ons land te onttrekken dan de wisselkoers op New York, welke uitwerking zoude de opheffing van het uitvoerverbod van goud kunnen hebben?

Een aanwijzing te dien opzichte geeft vooreerst het feit, dat ondanks het verkoopen door de arbitrage, gestadig door, van fondsen naar Amerika, ondanks den belemmerenden factor voor uitvoer van Amerika naar ons land en den uitvoer van ons land naar Amerika verhoogenden factor gelegen in den hoogen stand van den wisselkoers op Amerika, ondanks het koopen door Amerika ook over ons land van enorme bedragen Duitsche Marken, ondanks het stilliggen geruimen tijd van den aanvoer uit Amerika, geeft het feit, dat de wisselkoers op New York hoog blijft en vast blijft en neiging blijft vertoonen tot stijgen. Vervolgens vormt een aanwijzing het enorme bedrag aan goud, dat uit Amerika zelf telkens verscheept is geworden, en het feit, dat van andere landen geen goud naar Amerika gaat, al geven de betreffende wisselkoersen daartoe aanleiding, meer nog dan de onze.

Geven deze aanwijzingen grond voor de vrees, dat bij opheffing van het uitvoerverbod van goud vrijwel al ons goud zoude wegvloeien; wat zouden de verdere gevolgen zijn, is de vraag: een verlaging van den wisselkoers op New York, doch te vermoeden of te vreezen is, gezien de bovenvermelde factoren, slechts een tijdelijke verlaging. De belemmerende factor voor uitvoer uit Amerika naar ons land en de den uitvoer van ons land naar Amerika verhoogende factor, gelegen in den hoogen stand van den wisselkoers op New York is dan verdwenen, door de arbitrage zullen niet meer in zulk 'n mate fondsen naar Amerika

verkocht worden, onze vorderingen op Amerika uit coupon- en dividendbetalingen zijn door de afgifte van fondsen aan Amerika verminderd, de vorderingen uit vergoedingen voor de gerequireerde schepen zijn vervallen.

Nu, zoolang we nog een goudvoorraad hebben, bezitten we nog een rem, welke in nood kan helpen, na het wegvloeien van ons goud hebben we dien niet meer.

Al is onze goudvoorraad in onze oogen zeer groot, hij is gewis niet groot genoeg om het internationale verrekeningsverkeer te beheerschen; uit het wegvloeien van ons goud kunnen ernstige gevaren voortvloeien, zoolang wij geen kans hebben onzen goudvoorraad aan te zien vullen door aanvoer van goud uit de landen, wier wisselkoersen daartoe wel aanleiding geven.

Na het wegvloeien van ons goud is de dekking van onze bankbiljetten verdwenen. Zonder de noodige verrekenmiddelen zoude ons handels- en financieel verkeer de grootste moeilijkheden ondervinden (herinneren we ons nog den tijd bij het uitbreken van den oorlog, toen we te kampen hadden met groote moeilijkheden in het verkeer door gebrek aan verrekenmiddelen in het verkeer).

Plotselinge geforceerde inkrimping van de circulatie zou beteekenen geweldadige ontwrichting van het economisch en financieel verkeer in ons land in hooge mate.

En zouden onze bankbiljetten zonder dekking nog dezelfde gelding hebben in binnen- en buitenland? (n'en déplaie de quantiteitstheorie).

De ontwikkeling van de wereldgebeurtenissen is zoo wisselvallig, zoo onzeker zijn de gevolgen ten goede van het opheffen van het uitvoerverbod van goud.

De verdwijning van het zware zilver uit ons land is een kwaad, dat niet te licht moet worden gesteld, schreef een der voorstanders van het opheffen van het uitvoerverbod van goud: kan dat niet van het verdwijnen van het goud gezegd worden en nog wel in hogere mate?

Dat de toestand ook in ons land, al is het niet in oorlog geweest, niet tevreden stelt, dat er groote ontevredenheid heerscht, dat zal vrijwel iedereen den heer Van Gijn toestemmen: de jacht naar winst (ook ten koste van zijn medeburgers) is buitensporig hoog in alle lagen en kringen der bevolking, is een herhaling van de gebeurtenissen in 1873 te vreezen?

Is de schuld te wijten aan de Nederlandsche Bank, dan wel gaf de gevolgde financieele- en belastingpolitiek, de invloed van den oorlog op het moreel van de menschen en andere factoren daartoe aanleiding?

Dat in de trustvorming, de vrije concurrentie belemmerend, en in het brengen van de macht over groote maatschappijen in de handen van enkelen (het ministerie van Justitie vindt er geen reden in de Koninklijke bewilliging te onthouden op statutewijzigingen tot dat doel) symptomen worden gezien, welke vrees opwekken voor een herhaling van de toestanden, welke ons eertijds zoo machtig land in zijn bloeitijd hebben doen vervallen, dat zullen met den heer Van Gijn ook anderen zien, doch dit te wijten aan de gestie van de Nederlandsche Bank-, en meer in het bijzonder aan het verlangen van bankgeld creëerende bankiers, zooals de heer Van Gijn te andere plaatsen geschreven heeft, om zich een groot inkomen te verschaffen, lijkt me al zeer vergezocht en ook ten eenenmale onwaar.

v. L.—d.

Bloemendaal, Mei 1920.

[Wegens plaatsgebrek eerst in deze aflevering geplaatst. — Red.]

DE RIJKSMIDDELEN.

In dit nummer treft men aan het gebruikelijk overzicht met bijlagen van de opbrengst der Rijksmidde-

len over de maand April 1920, vergelaken met de overeenkomstige cijfers van April 1919.

De Oorlogswinst- en Verdedigingsbelastingen brachten tot dusver in totaal op *f* 715.482.029, waarvan *f* 529.216.127 op rekening komt van eerstgenoemde heffing.

Met inbegrip van de opcenten ten behoeve van het Leeningsfonds — behalve die op den Suikeraccijns, welke geen verzwaring van belastingdruk medebrachten — is dus in totaal *f* 867.625.782 ontvangen uit belastingheffing, die haren grond vindt in de buitengewone omstandigheden.

De gewone middelen brachten in de afgelopen maand op *f* 36.262.730 tegen *f* 24.577.293 in April 1919 en vertoonen mitsdien een vooruitgang van *f* 11.685.437. De opbrengst in het eerste kwartaal 1920 overtrof de raming met een bedrag van *f* 11.565.752, terwijl de opbrengst in April 1920 de raming met *f* 10.459.688 overtrof. Tot dusver overtrof de opbrengst over 1920 de raming derhalve met *f* 22.025.440.

Van dit bedrag moet echter een som van *f* 350.602 worden afgetrokken tengevolge van de einduitkeering van de provinciale en gemeentelijke opcenten op de personeele belasting, die de opbrengst aan personeele belasting van de maand April met dat bedrag overtrof. De opbrengst over 1920 is dus *f* 21.674.838 boven de raming.

Tot de gunstige resultaten van April 1920, in vergelijking met April 1919, droegen alle middelen bij, behalve de grondbelasting, het recht van Successie en het Statistiekrecht.

De lagere opbrengst van de grondbelasting is toe te schrijven aan vertraging bij de aanslagregeling, welke gewoonlijk op 25 Januari gereed is, doch in dit jaar eerst in de maand Maart kon worden vastgesteld.

De opbrengst van de personeele belasting werd in verband met den achterstand op dit middel, met een bedrag van *f* 350.602 overtroffen door de einduitkeering van de provinciale- en gemeente-opcenten betreffende den vorigen dienst, welke uitkeering in April pleegt plaats te hebben.

De meerdere baten uit inkomsten- en vermogensbelasting zijn in hoofdzaak toe te schrijven aan de, met ingang van 1 Mei 1919 in werking getreden tariefsverhoging, ingevolge de wetten van 11 April 1919 (Staatsblad nos. 169 en 170).

Ofschoon de wet op de Dividend- en Tantiëmebelasting met 1 Mei 1918 in werking trad, deed zij haren invloed op de inkomsten van 's Rijks Schatkist eerst in 1919 gevoelen; vandaar dat bedoelde belasting in April 1919 slechts *f* 226.200 opracht tegenover *f* 898.352. in April 1920.

De suikeraccijns bracht in de afgelopen maand *f* 519.915 meer op dan in April 1919. Dientengevolge wordt over het eerste kwartaal den achterstand op dit middel teruggebracht tot *f* 319.498.

De meerdere opbrengst van den wijnaccijns hangt samen met den lagen koers van den franc en wijst op een ruimeren invoer, doordat vele particulieren hunne geslonken wijnvoorraden aanvullen; de stijging van den gedistilleerd-accijns is een gevolg van het ophouden der rantsoeneering, terwijl voorts valt te wijzen op de met 7 April 1919 ingegane tariefsverhoging en op een ruimere voorziening met grondstoffen.

De stijging in opbrengst van den zoutaccijns houdt verband met de lagere zoutprijzen; die van den bieraccijns met een ruimeren aanvoer van grondstoffen, terwijl de stijging in de opbrengst van den geslachtaccijns wel zal zijn toe te schrijven aan de ophoefting van de vleeschdistributie en het slachtverbod, aan het ophouden der frauduleuze slachtelingen dientengevolge en de hoogere prijzen.

Het ruimer vloeien der zegelrechten zal waarschijnlijk zijn te danken aan de met 1 Augustus 1919 in werking getreden wet van 27 Juni 1919 (Staatsblad

no. 432) tot wijziging der Zegelwet 1917 en aan de verscherping van het toezicht.

De toeneming van de opbrengst der registratierechten houdt verband met de meerdere overgangen van vast goed en met het grooter aantal uitgiften van nieuwe aandelen in Naamlooze Vennootschappen etc.

De stijging in opbrengst van de invoerrechten is te danken aan de opleving van het internationaal verkeer en de sterke prijsstijging, die den invloed van de transportstaking meer dan teniet deden.

De achteruitgang in opbrengst van het statistiekrecht en de zeer geringe vooruitgang van de opbrengst der loodsgelden zijn gevolgen van de transportstaking.

Het resultaat van de afgelopen maand, die een totale bate van *f* 36.262.729,86 bracht, is zeer bevredigend en zulks temeer wanneer men in aanmerking neemt, dat de invloed van de zooveel bedoelde staking zich gedurende die maand deed gevoelen. Intuschen mag deze uitkomst niet de oogen doen sluiten voor de waarschijnlijkheid, dat de toenemende moeilijkheden in verschillende bedrijfstakken in de toekomst een ongunstigen invloed op de ontvangsten uit onderscheidene middelen zullen oefenen, zoodat bij de beoordeeling van de vooruitzichten voor 's Rijks Schatkist groote voorzichtigheid geboden blijft.

AANTEEKENING

Nederlandsche Bond voor den Handel in Vetten, Oliën en Oliezaden. — Wij ontvingen dezer dagen een communiqué, waaraan het onderstaande is ontleend:

Geruimen tijd geleden rijpte bij den handel in eetbare vetten en oliën het plan pogingen in het werk te stellen om te geraken tot eene bondsorganisatie, die zooveel mogelijk eenheid en samenwerking zou kunnen brengen tusschen de verschillende vereenigingen welke de belangen van handel en industrie in de olie- en vetbranche in Nederland bevorderen. Op initiatief van het bestuur van de Vereeniging van Importeurs van Vetten en Oliën te Rotterdam en onder medewerking van de Vereeniging voor den Handel in Olie te Rotterdam werden statuten en reglement van een zoodanigen bond ontworpen door het voorloopig bestuur.

Er vormde zich spoedig een kern van leden, na welker toetreding het voorloopig bestuur zijn taak neerlegde en d.d. 30 Maart 1920 het Algemeen Bestuur gekozen werd.

Tot secretaris-penningmeester van den Bond werd benoemd: Mr. V. van Peski, advocaat, Leuvehaven 107, te Rotterdam.

Het doel en de middelen om het doel te bereiken zijn in artikel 3 der statuten als volgt omschreven:

1. De Vereeniging stelt zich ten doel de bevordering der algemeene belangen in Nederland van den handel en nijverheid in vetten, oliën, oliehoudende zaden en pitten, vee-koeken, glycerine en aanverwante artikelen.

2. Zij tracht dit doel te bereiken door alle wettige en gepaste middelen langs wettige weg en wel speciaal:

a. door eene bondsorganisatie in het leven te roepen, welke zooveel mogelijk omvat alle vereenigingen en personen, die zich op het gebied, hierboven aangegeven, bewegen;

b. door het vaststellen en/of overnemen van contracten voor en bepalingen waarop de handel in de betreffende artikelen zal geschieden;

c. door het openen en/of steunen van termijnmarkten in die artikelen, welke blijken zullen zich daartoe te leenen;

d. door bij eventuele geschillen deze door arbitrage te doen beslissen;

e. door het houden van besprekingen van onderwerpen, den handel in bovengenoemde artikelen betreffende;

f. door de handelsbelangen van de leden voor te staan bij regeeringslichamen en van overheidswege ingestelde commissies;

g. door het voeren van onderhandelingen met derden ten behoeve van de handelsbelangen van de leden en in het algemeen door zoodanige maatregelen in het belang van den handel en nijverheid in vetten, oliën, oliehoudende zaden en pitten, glycerine en aanverwante artikelen te zamen, als nuttig wordt geoordeeld.

Leden van den Bond kunnen zijn:

ten 1e. rechtspersoonlijkheid bezittende vereenigingen;

ten 2e. fysieke personen, handelsvennootschappen onder firma en rechtspersonen, die bij den handel in de onderhavige artikelen belang hebben.

Als eerste werkzaamheid zal het Bestuur ter hand nemen het vaststellen en/of overnemen van contracten en het openen van termijnmarkten.

MAANDCIJFERS. OVERZICHT DER RIJKSMIDDELEN.

(In Gulden).

	April 1920	Sedert 1 Januari 1920	Overeenkomstige periode 1919
Directe belastingen.			
Grondbelasting	1.620.501	3.074.983	3.273.971
Personeele belasting ..	¹⁾ —	¹⁾ 1.785.665	¹⁾ 1.230.402
Inkomstenbelasting ..	11.517.866	28.070.654	14.916.805
Dividend- en tantièmebelasting	898.352	4.574.937	429.820
Vermogensbelasting ..	2.106.224	4.622.270	2.624.825
Accijnzen.			
Suiker	2.816.478	12.430.669	12.750.267
Wijn	42.794	416.624	301.777
Gedistilleerd	4.271.560	14.878.998	7.858.774
Zout	125.434	758.217	514.049
Bier	190.408	472.632	190.624
Geslacht	1.174.844	4.550.568	3.981.131
Indirecte belastingen.			
Zegelrechten	2.000.113	²⁾ 7.860.106	⁴⁾ 5.442.245
Registratierechten	3.450.093	15.285.830	9.507.091
Successierechten	2.397.197	11.289.078	8.673.996
Invoerrechten			
Belasting	71.882	324.763	263.511
Essaailoon	78	286	277
Statistiekrecht	352.199	1.376.732	1.046.112
Mijnen	8.000	208.394	—
Domeinen	154.654	519.809	434.499
Staatsloterij	24.338	219.703	218.566
Jacht en vischerij	265	1.269	1.206
Loodsgelden	87.063	473.022	276.830
Totaal	36.262.730	124.887.005	80.580.493

OPCENTEN VOOR HET LEENINGFONDS 1914.

	April 1920	Sedert 1 Januari 1920	Overeenkomstige periode 1919
Directe belastingen.			
Grondbelasting	324.408	616.569	656.729
Personeele belasting ..	¹⁾ —	¹⁾ 359.193	¹⁾ 248.436
Inkomstenbelasting ..	3.297.634	8.375.500	6.575.147
Vermogensbelasting ..	526.995	1.162.413	1.048.833
Dividend- en tantièmebelasting	296.456	1.509.729	—
Accijnzen.			
Suiker	563.296	2.486.134	2.550.053
Wijn	8.559	83.325	60.355
Gedist. (binn- en buitl.)	427.156	1.487.900	785.878
Indirecte belastingen.			
Zegelrecht van buitl. eff.	32.392	180.491	308.142
Registratierechten	4	4	13
Totaal	5.476.900	16.261.258	12.233.576

BELASTINGEN IN VERBAND MET DE BUITENGEWONE OMSTANDIGHEDEN.

	April 1920	Sedert 1 Januari 1920
Oorlogswinstbelasting	10.811.642	33.384.301
Verdedigingsbelasting Ia	633.810	1.389.314
Verdedigingsbelasting Ib	1.926.910	5.207.422
Verdedigingsbelasting II	3.585.400	10.066.918
Totaal	16.957.762	50.047.955

¹⁾ In de maand April pleegt de einduitkering van de provinciale en gemeente-opcenten betreffende den vorigen dienst plaats te hebben, welke tengevolge van den achterstand op dit middel, de opbrengst over de maand April overtrof.

²⁾ Hieronder begrepen f 684.968 wegens zegelrecht van nota's van makelaars en commissonnairs in effecten, enz. (Beursbelasting). ³⁾ idem f 1.983.480. ⁴⁾ idem f 1.092.470.

EMISSIES IN APRIL 1920.

Provinc. en Gemeentelijke leeningen f	6.980.000,—
zijnde:	
Friesland f 4.000.000,— 6 % obl. à 99½ %.	
Noord-Brabant f 3.000.000,— 5½ % obl. à 100 %.	
Bank- en Crediet-instellingen	12.750.000,—
zijnde:	
N.V. Nederl. Leenbank f 500.000,— 6 % obl. à 100 %.	
Nederl.-Ind. Escompto Maatschappij f 10.000.000,— aand. à 122½ %.	
Industriele Ondernemingen	4.261.500,—
zijnde:	
N.V. Vigorose Cement-Industrie „De Meteor” f 421.500,— aand. à 100 %.	
N.V. Hoefijzerfabriek „Hippos” f 150.000,— aand. à 160 %.	
N.V. Internationale Gewapend Beton-Bouw v/h. genaamd Industriele Maatschappij van F. J. Stulemeijer & Co. f 1.000.000,— aand. à 120 %.	
N.V. Glasfabr. „Leerdam” v/h. Jeekel, Mijnsen & Co. f 1.000.000,— aand. à 105 %.	
f 500.000 6 % cum. pref. winstd. aand. à 100 %.	
N.V. A. N. de Lint's Industrie- en Handel Maatschappij f 500.000,— aand. à 110 %.	
„De Utrechtsche Walswerken” opger. door de Erven A. E. Hamburger f 300.000,— 6 % obl. à 100 %.	
Cultuurondernemingen, Handelsverenigingen en Handelsvenn.	3.440.000,—
zijnde:	
N.V. Export Maatschappij „Jacatra” f 400.000,— aand. à 110 %.	
N.V. Indische Handels Compagnie f 2.000.000 aand. à 150 %.	
Rubber-Maatschappijen	4.800.000,—
zijnde:	
Rubber Cult. Maatsch. „Amsterdam” f 4.800.000,— 6 % in aand. convert. obl. à 100 %.	
Tabaks-Ondernemingen	6.471.000,—
zijnde:	
N.V. Tabaks-Unie f 2.565.000,— aand. à 240 %.	
N.V. Algem. Oriënt Tabak Maatsch. f 300.000,— aand. à 105 %.	
Scheepvaart-Maatschappijen	9.700.000,—
zijnde:	
Hollandsch Eigendom van Aandeelen Hollandsche Stoomboot-Maatsch. f 3.000.000,— aand. à 190 %.	
Stoomvaart-Maatschappij „De Maas” f 4.000.000,— certif. à 100 %.	
Diversen	1.056.600,—
zijnde:	
Coöperat. Tuinbouwveiling „Alphen a/d. Rijn en Omstreken” f 20.000,— 5½ % obl. à 98 %.	
N.V. Alkmaar-Packet f 350.000 aand. à 160 %.	
Parochiekerk te Bussum f 200.000,— 5½ % obl. à 98 %.	
Maatschappij tot Expl. van Onroerende Goederen „Oranje Nassau” f 50.000,— aand. à 110 %.	
N.V. Maatsch. tot Expl. van Onroerende Goederen „De Volharding” f 200.000,— aand. à 113 %.	
Totaal	f 49.459.100,—
Totaal der emissies in Januari ..	f 39.609.495,—
Februari ..	26.597.500,—
Maart	7.391.075,—
April	49.459.100,—
Algemeen Totaal	f 123.057.170,—

STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN.

N.B. *** beteekent: Cijfers nog niet ontvangen

GELDKOERSEN.

BANKDISCONTO'S.

Ned. (Disc. Wissels. 4 1/2 1 Juli '15)	Zweeds. R.ksbk 7 19 Mrt. '20
Bcl. Binn. Eff. 4 1/2 1 Juli '15	Bk. v. Noorw. 6-6 1/2 18 Dec. '19
Bk. (Vrsch. in R.C. 5 1/2 19 Aug. '14)	Zwits. Nat. Bk. 5 21 Aug. '19
Bk. van Engeland 7 16 Apr. '20	Belg. Nat. Bk. 5 1/2 28 Apr. '20
Duitsche Rijksbk. 5 23 Dec. '14	Bank v. Spanje 5 12 Nov. '19
Bk. van Frankrijk 6 8 Apr. '20	Bank v. Italië 6 20 Mei '20
Oostenr. Hong. Bk. 5 12 Apr. '15	F. Res. Bk. N.Y. 4 1/2-5 1/2
Nat. Bk. v. Denem. 7 19 Apr. '20	Javasche Bank 3 1/2 1 Aug. '09

OPEN MARKT.

Data	Amsterdam		Londen	Berlijn	Parijs	N. York
	Part. disconto	Pralongatie				
22 Mei '20	***	6	6 1/2	4-5/8	—	6 1)
17-22 ,, '20	***	5-6 1/4	6 3/4-7/8	4-5/8	—	6-7
10-15 ,, '20	3 1/2-5/8	4 1/2-5 1/2	6 1/2-3/4	4-5/8	—	7-12
3-8 ,, '20	3 1/2-3/4	5-6	6 1/2-3/4	4-5/8	—	6-7
19-24 Mei '19	3 1/2-4	3-3/4	3 17/32	4-5/8	—	4-6
20-25 Mei '18	2 1/2-3	2 1/2-3 1/2	3 1/2-3 1/2	4-5/8	—	4 1/2-5 3/4
20-24 Juli '14	3 1/2-3/4	2 1/2-3/4	2 1/2-3/4	2 1/2-1/2	2 1/2	1 1/2-2 1/2

1) Notering van 21 Mei 1920.

WISSELKOERSEN.

WISSELMARKT.

Over het geheel genomen was de wisselmarkt vast. Voor alle deviesen was flinke vraag. Het meest verbeterden wel de Marken: van circa 5.50 steeg de koers tot 7.60. Ook de Oostenrijksche Kroon verbeterde eenigszins (1.30—1.80). £ bleven de geheele week rond de 10.50; heden kwamen ze op 10.63. Parijs kwam van 18.10 op 21.50 en België, dat op pl.m. 19.25 opende, bleef ten slotte op 22.05 gezocht. \$ met weinig verandering ongeveer 2.74 1/4. Stockholm varieerde niet veel (57.75—57.25—57.50). Daarentegen Kristiania en Kopenhagen flink aangeboden, bijna niet te plaatsen. (50 3/4—49 1/4 en 45.80—44 3/4). Italië was op hogere koersen gezocht (14.40). Ook Indië was vaster, 102 1/4.

KOERSEN IN NEDERLAND.

Data	Londen	Parijs	Berlijn	Weenen	Brussel	New York
17 Mei 1920..	10.51	18.50	5.70	1.35	19.55	2.74 3/8
18 ,, 1920..	10.53	19.70	5.77 1/2	1.37 1/2	20.22 1/2	2.75 1/4
19 ,, 1920..	10.50 3/4	20.90	6.—	1.42 1/2	21.45	2.74 3/4
20 ,, 1920..	10.51 1/2	19.75	6.20	1.45	20.70	2.75 1/4
21 ,, 1920..	10.51 1/2	20.25	6.52 1/2	1.50	20.77 1/2	2.75 1/2
22 ,, 1920..	—	—	—	—	—	—
Laagste d. w. 1)	10.48	18.10	5.57 1/2	1.30	19.10	2.74
Hoogste ,, ,, 1)	10.54	20.90	6.70	1.52 1/2	21.70	2.75 3/4
15 Mei 1920..	10.50	18.05	5.65	1.30	18.90	2.73 1/2
8 ,, 1920..	10.53 1/2	17.50	5.32 1/2	1.30	17.82	2.74 1/2
Muntpariteit..	12.10 3/4	48.—	59.26	50.41	48.—	2.48 3/4

*) Notering te Amsterdam. **) Notering te Rotterdam.
1) Particuliere opgave. 2) Notering van 14 Mei 1920.
3) Idem van 7 Mei 1920.

Data	Stockholm	Kopenhagen	Christiania	Zwitserland	Spanje	Bataavia
17 Mei 1920	57.75	45.90	50.85	48.45	46.02 1/2	102 1/4
18 ,, 1920	57.75	45.75	50.85	48.30	46.25	102 1/4
19 ,, 1920	57.25	45.10	50.25	48.30	46.25	102 1/4
20 ,, 1920	57.—	45.—	50.—	48.52 1/2	46.25	102 1/4
21 ,, 1920	57.25	44.82 1/2	50.02 1/2	48.70	46.25	102 1/4
22 ,, 1920	—	—	—	—	45.90	102 1/4
L'ste d. w. 1)	57.10	44.60	49.70	48.—	45.70	101 3/4
H'ste ,, ,, 1)	57.90	45.95	51.—	48.75	46.50	102 1/4
15 Mei 1920	57.85	45.85	51.—	48.35	46.15	101 3/4
8 ,, 1920	58.10	46.40	52.15	48.20	46.02 1/2	101 3/4
Muntpariteit	66.67	66.67	66.67	48.—	48.—	100

*) Notering te Amsterdam. 1) Particuliere opgave.

KOERSEN TE NEW YORK.

Data	Cable Lond. (in \$ per £)	Zicht Parijs (in frs. p. \$)	Zicht Berlijn (in ct. p. 4 Rm.)	Zicht Amsterd. (in cts. p. gld.)
22 Mei 1920	3.87.25	13.68	nom.	***
Laagste d. week	3.81.75	13.50	nom.	***
Hoogste ,, ,,	3.87.25	14.77	nom.	***
15 Mei .. 1920	3.82.50	15.22	nom.	***
8 ,, .. 1920	3.83.50	15.82	nom.	***
Muntpariteit..	4.86.67	5.15 1/4	95 1/4	40 1/16

KOERSEN VAN DE VOLGENDE PLAATSEN OP LONDEN.

Plaatsen en Landen	Noteerings-eenheden	7 Mei 1920	15 Mei 1920	17-22 Mei Laagste	22 Mei Hoogste	22 Mei 1920
Alexandrië..	Piast. p. £	97 1/16	97 1/16	97 1/16	97 1/16	97 1/16
*B. Aires 1)	d. p. £	60 3/8	60 1/2	59 3/4	60 3/4	60
Calcutta	£ p. rup.	2 1/2	2 1/8	2 1/4	2 1/8	2 1/2
Hongkong ..	id. p. \$	4 1/4	4 0 1/2	4 0 1/2	4 3/4	4 3/4
Lissabon	d. per Mil.	13	13 1/4	11	14	11 1/2
Madrid	Peset. p. £	22.85	22.73	22.70	23.06	23.03
*Montevideo 1	d. per \$	61 3/8	62 3/8	62	62 3/4	62 1/4
Montreal....	\$ per £	4.25	4.24	4.23	4.29	4.28 1/2
*R.d.Janeiro.	d. per Mil.	16 3/8	16 3/8	16 7/16	16 3/8	16 1/4
Rome	Lires p. £	77.50	78.20	71.—	79.—	73.—
Shanghai ..	£ p. tael	6/0 3/4	5/9	5/8	6/3	6 1/4
Singapore ..	id. p. \$	2 3/8	2 3/8	2 3/8	2/4	2 3/8
*Valparaiso..	d. p. peso	12 1/16	11 19/16	11 5/16	12 1/16	12
Yokohama ..	£ per yen	2/7 1/8	2/8 1/4	2/7 7/8	2/8 1/2	2/8 1/8

* Koersen der voorgaande dagen. 1) Telegrafisch transfert.

NOTEERING VAN ZILVER.

Noteering te Londen te New York

22 Mei 1920.....	59 1/2	100 3/4
15 ,, 1920.....	58	99 3/4
8 ,, 1920.....	61 3/8	104 1/4
1 ,, 1920.....	63 3/4	111 1/4
24 Mei 1919.....	51 3/8	105 3/4
25 Mei 1918.....	48 7/8	99 1/2
20 Juli 1914.....	24 16/16	54 1/8

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 22 Mei 1920

Activa.

Binnenl. Wis- sels, Prom., enz. in disc.	H.-bk. f 64.389.386,51 1/2	B.-bk. ,, 5.297.600,11	Ag.sch. ,, 80.753.533,15	f 150.440.519,77 1/2
--	----------------------------	------------------------	--------------------------	----------------------

Papier o. h. Buitenl. in disconto	—
Idem eigen portef. f	71.905.663,—
Af: Verkocht maar voor de bk. nog niet afgel.	—
	71.905.663,—

Beleeningen incl. vrsch. in rek.-crt. op onderp.	H.-bk. f 96.039.501,01 1/2	B.-bk. ,, 32.083.275,04 1/2	Ag.sch. ,, 179.038.768,80	f 307.161.544,86
--	----------------------------	-----------------------------	---------------------------	------------------

Op Effecten	f 296.808.644,86
Op Goederen en Spec.	10.352.900,—
	307.161.544,86

Voorschotten a. h. Rijk	—
Munt en Muntmateriaal	—
Munt, Goud	f 56.414.345,—
Muntmat., Goud	579.381.371,14 1/2
	f 635.795.716,14 1/2
Munt, Zilver, enz.	12.326.533,96 1/2
Muntmat., Zilver	—
	648.122.250,11

Effecten	—
Bel. v. h. Res. fonds..	f 4.504.147,88
id. van 1/6 v. h. kapit.	3.901.044,74 1/2
	8.405.192,62 1/2
Geb. en Meub. der Bank	3.312.000,—
Diverse rekeningen	25.218.554,93
	f 1.214.565.725,30

Passiva.

Kapitaal	f 20.000.000,—
Reservefonds	5.000.000,—
Bankbiljetten in omloop	1.018.832.580,—
Bankassignatiën in omloop	2.605.353,36
Rek.-Cour. } Het Rijk f 29.015.077,26	
saldo's: } Anderen ,, 126.115.999,47	
	155.131.076,73
Diverse rekeningen	12.996.715,21
	f 1.214.565.725,30

NED. BANK 22 Mei 1920 (vervolg).

Beschikbaar metaalsaldo..... f 412.291.347,26¹⁾/₂
 Op de basis van ¹/₂ metaaldekking, 176.977.545,24¹⁾/₂
 Minder bedrag aan bankbiljetten in omloop
 dan waartoe de Bank gerechtigd is .., 2.061.456.735,—

Verschillen met den vorigen weekstaat:

	Meer	Minder
Disconto's		5.947.861,15 ¹⁾ / ₂
Buitenlandsche wissels.....		1.030.814,—
Beleeningen		18.174.413,65
Goud	12.275,—	
Zilver		302.573,28
Bankbiljetten		29.796.810,—
Part. Rek.-Crt. saldo's	4.888.135,47	

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Goud	Zilver	Bankbiljetten	Andere opschbare schulden
22 Mei 1920	635.796	12.327	1.018.833	157.736
15 „ 1920	635.783	12.024	1.048.629	141.328
8 „ 1920	635.648	11.817	1.078.869	147.623
1 „ 1920	635.451	11.624	1.143.851	102.200
24 April 1920	635.171	11.323	1.045.948	94.752
24 Mei 1919	661.979	7.725	1.024.837	85.531
25 Mei 1918	721.439	7.799	919.162	73.201
25 Juli 1914	162.114	8.228	310.437	6.198

Data	Totaal bedrag disconto's	Hieraan Schatktst-promessen rechtstreeks	Beleeningen	Beschikbaar Metaal-saldo	Dektings-percentage
22 Mei 1920	150.441	55.000	307.162	412.291	55
15 „ 1920	156.388	55.000	325.336	402.299	54
8 „ 1920	180.139	76.000	331.290	401.649	53
1 „ 1920	235.669	143.000	277.087	397.349	52
24 Apr. 1920	232.329	155.000	191.075	417.837	57
24 Mei 1919	125.459	78.000	212.287	447.254	60
25 Mei 1918	50.096	18.000	131.743	529.987	73
25 Juli 1914	67.947	14.300	61.686	48.621 ¹⁾	75

¹⁾ Op de basis van ¹/₂ metaaldekking.

Uit de bekendmaking van den Minister van Financien blijkt, dat uitstonden op:

	15 Mei 1920	22 Mei 1920
Aan schatktstpromessen..	f 280.940.000,—	f 272.230.000,—
waarvan rechtstreeks bij de Ned. Bank geplaatst ..	„ 55.000.000,—	„ 55.000.000,—
Aan schatktstbiljetten ..	„ 15.746.000,—	„ 15.059.000,—
Aan zilverbons	„ 47.481.716,75	„ 47.910.586,75

JAVASCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens. De samengetrokken cijfers der laatste weken zijn telegraphisch ontvangen.

Data	Goud	Zilver	Bankbiljetten	Andere opschbare schulden
15 Mei 1920.....	***	***	441.000	
8 „ 1920.....	***	***	429.000	
1 „ 1920.....	***	***	421.000	
3 April 1920.....	182.731	4.311	315.543	92.072
27 Mrt. 1920.....	173.675	4.378	314.315	92.050
20 „ 1920.....	171.098	4.216	316.724	90.967
13 „ 1920.....	169.076	4.071	318.519	98.808
17 Mei 1919.....	127.280	7.570	221.140	109.711
18 Mei 1918.....	98.368	15.914	184.265	69.599
25 Juli 1914.....	22.057	31.907	110.172	12.634

Data	Disconto's	Wissels, buiten N.-Ind. betaalbaar	Beleeningen	Diverse rekeningen ¹⁾	Beschikbaar metaal-saldo	Dektings-percentage
15 Mei 1920		241.500	***	***	104.000	***
8 „ 1920		228.500	***	***	103.750	***
1 „ 1920		226.500	***	***	103.250	***
3 Apr. 1920	16.307	21.636	144.773	27.318	105.712	44
27 Mrt. 1920	16.098	16.055	149.582	40.349	96.945	46
20 „ 1920	16.297	15.613	152.571	41.895	93.939	44
13 „ 1920	16.569	15.270	153.808	53.695	89.813	41
17 Mei 1919	8.425	20.310	77.582	11.551	68.883	41
18 Mei 1918	7.104	25.853	70.509	27.069	63.701	45
25 Juli 1914	7.259	6.395	47.934	2.228	4.842 ¹⁾	44

¹⁾ Sluitpost der activa. ²⁾ Op de basis van ¹/₂ metaaldekking.

DE SURINAAMSCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Metaal	Circulatie	Andere opschbare schulden	Disconto's	Div. rekeningen ¹⁾
3 April 1920 ..	1.055	1.751	793	1.713	642
27 Mrt. 1920 ..	1.054	1.617	853	1.754	609
20 „ 1920 ..	1.052	1.568	931	1.755	494
13 „ 1920 ..	1.052	1.581	915	1.758	526
5 April 1919 ..	970	1.702 ²⁾	906	1.368	207
6 April 1918 ..	483	1.367	746	1.134	858
25 Juli 1914 ..	645	1.100	560	735	396

¹⁾ Sluitpost der activa. ²⁾ Hiervan zilverbons 252 dz. gld.

BUITENLANDSCHE BANKSTATEN.

BANK VAN ENGELAND.

Voornaamste posten, onder bijvoeging der Currency Notes, in duizenden pond sterling.

Data	Metaal	Circulatie	Currency Notes.		
			Bedrag	Goudd.	Gov. Sec.
19 Mei 1920	112.472	110.881	345.826	28.500	325.028
12 „ 1920	112.519	111.313	345.479	28.500	324.854
5 „ 1920	112.520	111.116	343.054	28.500	322.455
28 Apr. 1920	112.518	107.884	337.377	28.500	317.984
21 Mei 1919	85.524	76.540	344.839	28.500	328.089
22 Mei 1918	62.633	50.246	247.195	28.500	223.254
22 Juli 1914	40.164	29.317	—	—	—

Data	Gov. Sec.	Other Sec.	Public Depos.	Other Depos.	Reserve	Dektings-perc. ¹⁾
19 Mei '20	36.515	82.632	20.061	101.389	20.041	16,50
12 „ '20	38.455	80.444	21.429	99.404	19.656	16,30
5 „ '20	55.310	79.691	20.650	116.516	19.854	14,50
28 Apr. '20	59.805	75.164	17.903	122.478	23.084	16,40
21 Mei '19	46.340	80.382	26.104	110.333	27.434	20,10
23 Mei '18	55.501	97.304	38.434	127.600	30.837	18,57
22 Juli '14	11.005	33.633	13.735	42.185	29.297	52 ¹⁾ / ₂

¹⁾ Verhouding tusschen Reserve en Deposite.

DUITSCHER RIJKSBANK.

Voornaamste posten, onder bijvoeging der Darlehenskassenscheine, in duizenden Mark.

Data	Metaal	Daarvan Goud	Kassenscheine	Circulatie	Dektings-perc. ¹⁾
15 Mei '20	1.094.085	1.077.639	15.545.916	48.947.516	34
7 „ '20	1.094.723	1.077.635	15.352.596	48.372.827	34
30 Apr. '20	1.094.756	1.077.644	15.192.722	47.939.649	34
23 „ '20	1.094.919	1.077.645	14.541.409	46.228.045	34
15 Mei '19	1.746.190	1.725.056	7.431.689	26.957.855	34
15 Mei '18	2.465.819	2.345.393	1.555.846	11.803.870	34
23 Juli '14	1.691.398	1.356.857	65.479	1.890.895	93

¹⁾ Dekking der circulatie door metaal en Kassenscheine.

Data	Wissels	Rek. Crt.	Darlehenskassenscheine	
			Totaal uitgegeven	In kas bij de Reichsbank
15 Mei 1920	41.432.522	12.901.239	29.354.400	15.504.700
7 „ 1920	37.482.584	12.933.607	29.237.400	15.313.600
30 April 1920	41.994.737	16.498.909	29.049.500	15.153.800
23 „ 1920	37.380.220	13.072.550	28.143.900	14.502.700
15 Mei 1919	28.627.131	11.290.454	18.535.900	7.410.600
15 Mei 1918	14.546.209	7.751.370	8.613.300	1.541.600
23 Juli 1914	750.892	943.964	—	—

OOSTENRIJKSCH-HONGAARSCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden Kronen.

Data	Metaal en buitenl. goudwissels	Disc. en beleeningen	Bijz. schuld Oostenrijk en Hongarije	Bankbiljetten	Rek. Crt. saldi
7 Feb. '20 ¹⁾	290.428	19.251.400	32.954.000	56.994.022	6.057.646
31 Jan. '20	291.083	19.162.543	32.954.000	56.772.802	6.220.536
31 Dec. '19	287.640	19.196.063	32.954.000	54.481.264	7.906.378
23 „ '19	297.363	17.856.786	32.954.000	53.109.418	7.641.778
23 Juli '14	1.589.267	954.356	—	2.159.759	291.270

¹⁾ waarvan 222.662 goud, 10.818 buitenlandsche goudwissels en 56.948 munt- en muntmateriaal zilver.

BANK VAN FRANKRIJK.

Voornaamste posten in duizenden francs.

Data	Goud	Waarvan in het Buitenland	Zilver	Te goed in het Buitenland	Bult.gew. voorsch. ald. Staat
20 Mei '20	5.586.923	1.978.278	240.343	708.981	26.050.000
13 „ '20	5.586.767	1.978.278	240.843	694.490	26.050.000
6 „ '20	5.686.566	1.978.278	242.577	670.630	25.900.000
29 Apr. '20	5.586.312	1.978.278	244.085	630.875	25.300.000
22 Mei '19	5.548.811	1.978.278	307.352	770.563	22.900.000
23 Mei '18	5.381.736	2.037.108	255.487	1.407.374	16.450.000
23 Juli '14	4.104.390	—	639.620	—	—

Data als boven.	Wissels	Uitgestelde Wissels	Beleening	Bankbiljetten	Rek. Cr. Particulieren	Rek. Cr. Staat
	1.980.939	543.598	1.784.359	38.051.511	3.625.771	83.552
	1.996.395	548.936	1.820.599	38.138.079	3.641.249	42.029
	2.028.180	555.801	1.829.806	36.249.345	3.423.368	59.948
	2.308.504	559.562	1.784.456	37.687.000	3.379.465	89.842
	808.454	862.536	1.225.194	34.133.592	3.200.009	163.417
	1.078.817	1.087.861	937.675	27.073.138	3.162.143	65.497
	1.541.080	—	769.400	5.911.910	942.570	400.590

BANQUE NATIONALE DE BELGIQUE.

Voornaamste posten in duizenden francs.

Data	Metaal incl. buitenl. saldi	Beleening van buitenl. vorder.	Beleening van prom. d. provinc.	Binn. wissels en beleening	Circulatie	Rek. Cr. partit.
20 Mei '20	357.100	84.652	480.000	871.900	5.054.229	1.276.558
12 „ '20	359.291	84.803	480.000	845.681	5.096.561	1.240.411
6 „ '20	360.483	84.803	480.000	828.326	5.087.943	1.249.913
29 Apr. '20	360.814	84.803	480.000	853.487	5.123.174	1.278.341

VEREENIGDE STATEN VAN NOORD-AMERIKA.

FEDERAL RESERVE BANKS.

Voornaamste posten in duizenden dollars.

Data	Goudvoorraad			Zilver etc.	F.R. Notes in circulatie
	Totaal bedrag	Dekking F. R. Notes	In het buitenl.		
23 Apr. '20	1.949.693	1.276.878	112.781	133.875	3.088.307
16 „ '20	1.955.294	1.293.196	112.781	132.437	3.073.693
9 „ '20	1.957.490	1.292.868	112.781	129.816	3.080.217
2 „ '20	1.950.259	1.286.335	112.781	130.169	3.077.323
25 Apr. '19	2.169.216	1.223.385	—	70.936	2.549.552
26 Apr. '18	1.827.000	848.203	52.500	63.945	1.526.232

Data	Wissels	Totaal Deposito's	Gestort Kapitaal	Algem. Dekkingsperc. 1)	Percent. Gouddekking circul. 2)
23 Apr. '20	2.882.854	2.590.615	91.364	43,0	47,7
16 „ '20	2.827.975	2.709.344	91.272	43,3	48,0
9 „ '20	2.789.779	2.535.754	91.160	43,3	48,0
2 „ '20	2.824.554	2.609.945	91.284	42,9	47,4
25 Apr. '19	2.136.234	2.382.708	82.015	48,0	63,8
26 Apr. '18	1.204.587	1.945.148	74.963	55,6	—

1) Verhouding tusschen: den totalen goudvoorraad, zilver etc., en de opeisbare schulden: F. R. Notes en netto deposito's. 2) Na aftrek van 35 pCt. der totale dekkingsmiddelen als dekking voor de netto deposito's.

PARTICULIERE BANKEN AANGESLOTEN BIJ HET FED. RES. STELSEL.

Voornaamste posten in duizenden dollars.

Data	Aantal banken	Totaal uitgezette gelden en beleggingen	Reserve bij de F. R. banks	Totaal deposito's	Waarvan time deposits
16 Apr. '20	811	15.457.218	1.437.118	14.466.795	2.594.193
9 „ '20	811	16.989.068	1.397.128	14.276.274	2.598.107
2 „ '20	811	17.034.529	1.436.756	14.306.075	2.586.610
26 Mrt. '20	809	15.466.778	1.413.492	14.127.109	2.581.774
18 Apr. '19	772	14.336.783	1.288.044	12.453.331	1.717.842
19 Apr. '18	685	12.412.672	1.167.175	11.278.704	1.397.596

Aan het eind van ieder kwartaal wordt een overzicht gegeven van enkele niet wettelijk opgenomen bankstaten.

EFFECTENBEURZEN.

Amsterdam, 21 Mei 1920.

Het vooruitzicht op de onderbreking van zaken gedurende de Pinksterdagen heeft op alle beurzen een remmenden invloed uitgeoefend, zoodat van affaires van eenigen omvang geen sprake is geweest. Toch viel op de verschillende centra wel een gedecideerde tendens op te merken, al is dezen niet op alle plaatsen van hetzelfde karakter geweest. En overal heeft de loop der valuta een zeer sterken invloed uitgeoefend.

Uit den aard der zaak is dit ook weer te Berlijn het geval geweest. De verbetering van den Markenkoers heeft verder voortgang gemaakt; vooral vanuit Amerika werd in dit opzicht den toon aangegeven. Naar het schijnt, beginnen zich goede handelsrelaties te ontwikkelen tusschen de Amerikaansche Republiek en het land onzer Oosterburen, zooals overigens ook het geval is tusschen het Britsche Rijk en Duitschland. Voor het oogenblik echter hebben deze uit den aard der zaak uiterst gunstige factoren niet den minsten invloed op de Berlijnsche beurs uitgeoefend. Integendeel schijnt het, alsof iedere verbetering van de buitenlandsche relaties van het Deutsche Rijk een buitengewoon deprimeerenden indruk maakt op de beurs, het gevoelige instrument, dat de wisselingen in het economisch leven registreert.

Toch behoeft dit op den eersten aanblik vreemde verschijnsel bij nadere beschouwing geen verwondering te wekken. In het vorig overzicht der effectenbeurzen te dezer plaatse is reeds op de oorzaken van deze houding gewezen en is voornamelijk in het licht gesteld, dat de op zichzelf toe te juichen verbetering in den Markenkoers veel te snel is gegaan om het zakenleven te veroorloven zich hieraan aan te passen. Derhalve is de geheele industrie en het overgrote deel van den handel genoodzaakt tot „Neu-Orientierung“, tot ombouw van de exportverhoudingen; in het overgangstijdperk ontmoet men op dezen weg groote moeilijkheden en dit werkt, zooals vanzelf spreekt, een depressie ter beurze in de hand. Afgezien nog van het feit, dat de in buitenlandsche waarden verhandelde fondsen zelve een directen druk ondervinden, omdat hun koers, in Deutsche munt uitgedrukt, natuurlijk veel geringer moet worden bij iedere rijzing van het Deutsche betaalmiddel.

Ook te Parijs heeft zich in de achter ons liggende dagen het valutaverschijnsel sterk op den voorgrond geplaatst. Ook hier is een uiterst krachtige stijging op te merken geweest, hetgeen een onmiddellijke weerspiegeling heeft gevonden in een daling op de effectenbeurs. De loop van den Francs-koers is echter niet gelijkmatig geweest; plotseling trad een vrij heftige daling in, voornamelijk in verband met de rede van den Engelschen Minister Chamberlain, waarin hij deed uitkomen, dat de onderhandelingen tusschen het Britsche Rijk en Frankrijk betreffende financieele overeenkomsten nog niet zeer vlot van stapel liepen. Dientengevolge trad ter beurze een herstel in, hetwelk zich voornamelijk uitsprak in de directe „valutawaarden“ als Koninklijke Petroleum Maatschappij, aandeelen Rotterdamsche Bankvereniging, e.d. Opmerkelijk moet het echter worden genoemd, dat de Fransche rente zich goed staande kon houden; van reactie van eenige beteekenis was hier geen sprake.

Te Londen was de tendens voor het grootste gedeelte der ter beurze verhandelde waarden zeer vast; de omzettingen echter namen geen groote verhoudingen aan, mede ten gevolge van het vooruitzicht op de Pinksterdagen. Eigenaardig was het verschijnsel, dat hier ter plaatse aandeelen Koninklijke Petroleum eerder aangeboden bleven, zoodat hier van een eenigszins reagerenden koers kon worden gesproken.

Te New York bleef de stemming ongeanimeerd. Weliswaar traden geen dalingen van groote beteekenis naar voren, doch, in aanmerking genomen de geringe omzettingen, waren de reacties toch groot genoeg te noemen. Als voornaamste oorzaak moet in de eerste plaats de toestand op de geldmarkt worden genoemd. Nog steeds zijn hier dezelfde factoren overheerschend, welke ook hier ter plaatse reeds herhaaldelijk werden aangeduid. Doch voorts speelt ook hier de valuta-kwestie een groote rol. Ondanks de verbetering, die vele buitenlandsche deviezen hebben ondervonden, is de stand van den Amerikaanschen dollar overal, met uitzondering van de Zuid-Amerikaansche Republieken, aanmerkelijk boven pari genoteerd, hetgeen een remmenden invloed op den export moet uitoeven. Thans, nu het den schijn er van heeft, alsof in dezen toestand geleidelijk eenige verbetering zal komen (verbetering voor de landen, die uit Amerika grondstoffen en goederen moeten betrek-

ken), gaan vele buitenlandsche afnemers er toe over hun bestellingen nog niet ter uitvoering op te geven, omdat zij hopen, dat zij door te wachten kunnen profiteeren van een verdere verbetering van hun eigen betaalmiddel. Dit heeft een zekere congestie op de goederenmarkt te voorschijn geroepen, waardoor ook de effectenbeurs werd gedrukt.

Te onzent is de markt voor *staatsfondsen*, als gewoonlijk, zeer kalm geweest en weinig bewogen. De inheemsche soorten hebben alle slechts fractioneele verschillen te aanschouwen gegeven, terwijl het met de buitenlandsche soorten al niet veel anders gesteld is geweest. Eenig toevallig aanbod in een kleine markt heeft den koers van Brazilië ietwat gedrukt, doch van belangstelling, noch in de éene, noch in de andere richting, is hier sprake geweest.

	18 Mei.	20 Mei.	21 Mei.	Rijzing of daling.
6 $\frac{1}{2}$ % Ned. W. Sch.	85 $\frac{15}{16}$	85 $\frac{1}{2}$	85 $\frac{7}{16}$	- $\frac{1}{16}$
4 $\frac{1}{2}$ % " " " 1916	84	83 $\frac{1}{8}$	83 $\frac{1}{16}$	- $\frac{15}{16}$
4 % " " " 1916	74 $\frac{1}{4}$	74 $\frac{1}{4}$	74	- $\frac{1}{4}$
3 $\frac{1}{2}$ % " " "	60 $\frac{7}{8}$	60 $\frac{7}{8}$	60 $\frac{7}{8}$	- $\frac{1}{8}$
3 % " " "	52 $\frac{11}{16}$	52 $\frac{7}{8}$	52 $\frac{13}{16}$	+ $\frac{1}{16}$
2 $\frac{1}{2}$ % Cert. N. W. S.	45 $\frac{3}{8}$	45 $\frac{3}{8}$	45 $\frac{3}{8}$	+ $\frac{1}{8}$
5 % Oost-Indië 1915	90 $\frac{1}{4}$	89 $\frac{1}{2}$	89 $\frac{1}{2}$	- $\frac{1}{4}$
4 % Hongarije Goud	10 $\frac{3}{8}$	10 $\frac{1}{8}$	5 $\frac{3}{16}$	- 5 $\frac{3}{16}$
4 % Oostenr. Kronenrente	5	5 $\frac{15}{16}$	5 $\frac{1}{4}$	+ $\frac{1}{4}$
5 % Rusland 1906	12 $\frac{1}{16}$	12 $\frac{3}{4}$	13	+ $\frac{13}{16}$
4 $\frac{1}{2}$ % Iwangorod Dombr.	10 $\frac{3}{8}$	10 $\frac{3}{8}$	9 $\frac{9}{16}$	- 1 $\frac{1}{16}$
4 % Rusland Cons. 1880	11 $\frac{1}{2}$	11 $\frac{1}{16}$	12	+ $\frac{1}{2}$
4 % Rusl. bij Hope & Co.	12 $\frac{3}{4}$	12 $\frac{1}{2}$	12 $\frac{1}{2}$	- $\frac{1}{4}$
4 % Servië 1895	17 $\frac{1}{2}$	19	19	+ 1 $\frac{1}{2}$
4 $\frac{1}{2}$ % China Goud 1898	56 $\frac{1}{8}$	56 $\frac{1}{8}$	56 $\frac{1}{8}$	- $\frac{1}{8}$
4 % Japan 1899	54	—	—	- $\frac{1}{2}$
4 % Argentinië Buitenl.	47	47	47	- $\frac{1}{2}$
5 % Brazilië 1895	51 $\frac{1}{16}$	46 $\frac{3}{4}$	47 $\frac{1}{4}$	- 3 $\frac{7}{8}$
5 % " 1913	51 $\frac{3}{4}$	—	—	- $\frac{1}{4}$

Op de lokale markten is een ongeanimeerde stemming gedurende enkele dagen overheerschend geweest. Vooral op de *suikerafdeeling* is deze houding goed merkbaar geworden. Het niveau was hier opgevoerd tot ongekende hoogte, bijna zonder onderbreking, terwijl voortdurend de verkoopers er toe overgingen tot hooger prijs hetzelfde bezit weder terug te nemen. Plotseling is hier een keer gekomen, voornamelijk door de berichten omtrent moeilijkheden met personeel in Indië, doch ook door den hoogen stand der geldmarkt, waar prolongatie op sommige dagen niet onder 6 pCt. verkrijgbaar was. Dit heeft enkele niet al te krachtige houders tot liquidatie genoopt en waar een periode van voortdurende stijging achter den rug was en derhalve een zeer groot aantal bezitters hun fondsen met groote winst konden realiseren, is van verkoopen op groote schaal af en toe sprake geweest. In de slotkoersen, weergegeven in de hieronder volgende staatjes, kunnen deze variaties echter niet goed tot uitdrukking worden gebracht, omdat tegen het einde der berichtperiode, juist op den laatsten dag vóór de vacantie, een zeer krachtig herstel is ingetreden. Vermoedelijk moet dit worden toegeschreven aan het feit, dat zij, die aan realisatie de voorkeur hebben gegeven (ook al met het oog op de vacantedagen) thans uitverkocht waren, terwijl nieuwe koopers zich nog steeds voordeden, voornamelijk toen geld op prolongatie tot 5 pCt. daalde. In ieder geval sluit deze afdeeling ter beurze wederom in buitengewoon vaste tendens; de eindkoersen zijn bijna alle op het hoogste peil gekomen.

Aandeelen van *Indische crediet-instellingen* hebben na genoeg dezelfde richting gevolgd; ook hier viel tegen het slot goede belangstelling op te merken.

Het sterkst heeft de *petroleumafdeeling* de aandacht getrokken. En thans was het niet zoozeer het hoofdfonds, Koninklijke Petroleum Maatschappij, dat in het centrum der interesse stond, doch meer waren het aandeelen Geconsolideerde Hollandsche Petroleum Maatschappij en aandeelen Orion, waaromheen zich de belangstelling groepeerde. Aanvankelijk was het eerstgenoemde fonds flauw, in verband met het teleurstellende dividend van 8 $\frac{1}{2}$ pCt., zonder dat tegelijkertijd melding werd gemaakt van de uitkeering eener „bonus”. Plotseling echter ontwikkelde zich levendige vraag voor aandeelen Orion (men sprak van overname door een andere maatschappij) en in sympathie hiermede klommen ook aandeelen Geconsolideerde omhoog. Het slot kwam ook hier op het hoogste punt en bij onverminderde belangstelling in de eerste plaats voor aandeelen Orion.

De binnenlandsche *industriële markt* was eerder: aan den flauwen kant; aandeelen Philips' Gloeilampen verlo-

ren per saldo 13 $\frac{1}{2}$ pCt., na aanvankelijk nog sterker aangeboden te zijn geweest.

Op de *tabaksafdeeling* vonden groote omzetten plaats in de claims der Deli Maatschappij en der Deli Batavia Maatschappij, welke, na aanvankelijk vrij sterk aangeboden te zijn geweest, tegen het einde op een hooger niveau konden komen en flink gevraagd bleven. De overige soorten trokken weinig belangstelling, zoodat de variaties hier zeer beperkt bleven.

De *rubbermarkt* was ongeanimeerd, mede door de emissie van aandeelen Nederlandsche Rubber. De handel echter was zeer gering, zoodat op sommige dagen zelfs geen nootering dezer aandeelen tot stand kon komen.

	18 Mei.	20 Mei.	21 Mei.	Rijzing of daling.
Amsterdamsche Bank	199	198 $\frac{1}{2}$	198 $\frac{1}{2}$	- $\frac{1}{2}$
Ned. Handel-Mij. cert. v. aand.	271 $\frac{3}{4}$	265 $\frac{3}{4}$	272	+ $\frac{1}{4}$
Rotterd. Bankvereniging	136	135 $\frac{9}{16}$	135 $\frac{9}{16}$	- $\frac{15}{16}$
Amst. Superfosfaatfabriek.	155 $\frac{1}{2}$	150	149	- 6 $\frac{1}{2}$
Van Berkel's Patent	134 $\frac{3}{4}$	134 $\frac{3}{4}$	134 $\frac{3}{4}$	- $\frac{1}{4}$
Insulinde Oliefabriek	250 $\frac{1}{4}$	247 $\frac{1}{4}$	251	+ $\frac{3}{4}$
Jurgens' Ver. Fabr. pr. aand.	97	96	97	- $\frac{1}{2}$
Ned. Scheepsbouw-Mij.	142 $\frac{1}{4}$	134	134 $\frac{1}{2}$	- 7 $\frac{3}{4}$ *
Philips' Gloeilampenfabriek	739 $\frac{1}{2}$	721	726	- 13 $\frac{1}{2}$
R. S. Stokvis & Zonen	651	650 $\frac{3}{4}$	650 $\frac{3}{4}$	- $\frac{1}{4}$
Vereenigde Blikfabrieken	139 $\frac{3}{4}$	139	139	- $\frac{3}{4}$
Compania Mercantil Argent.	321 $\frac{1}{4}$	317	317 $\frac{1}{2}$	- 3 $\frac{3}{4}$
Cultuur-Mij. d. Vorstenland.	428 $\frac{1}{2}$	423	444	+ 15 $\frac{1}{2}$
Handelsver. Amsterdam	954	943	970	+ 16
Holl. Transatl. Handelsver.	107	107	107	- $\frac{1}{2}$
Linde Teves & Stokvis	205	201	200 $\frac{1}{4}$	- 4 $\frac{1}{4}$
Van Nierop & Co's Handel-Mij	204	207	207	+ 3
Tels & Co's Handel-Mij	163 $\frac{1}{2}$	162	160	- 3 $\frac{1}{2}$
Gecons. Holl. Petroleum-Mij.	327	321	334 $\frac{1}{2}$	+ 7 $\frac{1}{2}$ *
Kon. Petroleum-Mij.	960 $\frac{1}{2}$	938 $\frac{1}{4}$	950 $\frac{1}{2}$	+ 10
Orion Petroleum-Mij.	75	79 $\frac{3}{4}$	85 $\frac{1}{2}$	+ 10 $\frac{1}{2}$
Steauna Romana Petr.-Mij.	160	160 $\frac{1}{4}$	161 $\frac{1}{2}$	+ 1 $\frac{1}{2}$
Amsterdam-Rubber-Mij.	257 $\frac{1}{2}$	249	262	+ 4 $\frac{1}{2}$
Nederl.-Rubber-Mij.	146	146	130	- 16 $\frac{1}{2}$
Oost-Java-Rubber-Mij.	369	362	362	- 7
Deli-Maatschappij	499	501	507 $\frac{1}{2}$	+ 8 $\frac{1}{2}$ $\frac{1}{2}$
Medan-Tabak-Maatschappij.	310	300	307	- 3
Senembah-Maatschappij	522	515	515	- 7

* ex. div. § ex. claim.

De *scheepvaartmarkt* trok weinig belangstelling, ondanks de emissie van nieuwe aandeelen Holland-Amerika Lijn. De stemming was meerendeels ongeanimeerd.

	18 Mei.	20 Mei.	21 Mei.	Rijzing of daling.
Holland-Amerika-Lijn	485 $\frac{1}{2}$	432 $\frac{1}{2}$	439 $\frac{1}{2}$	- 46*
" " „ gem. eig.	470 $\frac{1}{2}$	421	424 $\frac{1}{2}$	- 46*
Holland-Gulf-Stoomv.-Mij.	335	280	280	- 55 $\frac{1}{2}$
Holl. Alg. Atl. Stoomv.-Mij.	172 $\frac{1}{4}$	172 $\frac{1}{4}$	172 $\frac{1}{4}$	- $\frac{1}{4}$
Hollandsche Stoomboot-Mij.	200 $\frac{1}{2}$	207	207	+ 6 $\frac{1}{2}$
Java-China-Japan-Lijn	351	350	347	- 4
Kon. Hollandsche Lloyd	176 $\frac{1}{2}$	176 $\frac{1}{2}$	178 $\frac{1}{4}$	+ 1 $\frac{3}{4}$
Kon. Ned. Stoomb.-Mij.	232 $\frac{1}{2}$	228 $\frac{1}{2}$	232 $\frac{1}{2}$	- $\frac{1}{2}$
Kon. Paketvaart-Mij.	245 $\frac{1}{2}$	242 $\frac{1}{4}$	246	+ $\frac{1}{2}$
Maatschappij Zeevaart	344	—	—	- $\frac{1}{2}$
Nederl. Scheepvaart-Unie.	296 $\frac{1}{4}$	293	294	- 2 $\frac{1}{4}$
Nievelt Goudriaan	635	630	630	- 5
Rotterdamsche Lloyd	296	274 $\frac{1}{4}$	275	- 21 $\frac{1}{2}$
Stoomv.-Mij. „Hillegersberg”	304	304	304	- $\frac{1}{2}$
" " „Nederland”	330	323	321 $\frac{1}{2}$	- 8 $\frac{1}{2}$
" " „Noordzee”	137	128	134	- 3
" " „Oostzee”	295	286	286	- 9

* ex. div. ex. claim. § ex. div.

De *Amerikaansche afdeeling* was in aansluiting aan Wallstreet lager van niveau. Vooral spoorwegwaarden leden nadeelige koersverschillen.

	18 Mei.	20 Mei.	21 Mei.	Rijzing of daling.
American Car & Foundry	150 $\frac{15}{16}$	146 $\frac{1}{4}$	148 $\frac{3}{8}$	- 2 $\frac{5}{16}$
Anaconda Copper	129 $\frac{15}{16}$	127	127	- 2 $\frac{15}{16}$
Un. States Steel Corp.	105 $\frac{1}{8}$	102 $\frac{15}{16}$	103 $\frac{1}{16}$	- 2 $\frac{1}{16}$
Atchison Topeka	91 $\frac{3}{8}$	88	86 $\frac{1}{16}$	- 5 $\frac{13}{16}$
Southern Pacific	103	102 $\frac{1}{8}$	101 $\frac{1}{8}$	- 1 $\frac{7}{8}$
Union Pacific	128	126	126 $\frac{3}{8}$	- 1 $\frac{3}{8}$
Int. Merc. Marine afgest.	37 $\frac{7}{16}$	35 $\frac{1}{4}$	35 $\frac{3}{8}$	- 1 $\frac{13}{16}$

De *geldmarkt* was in den aanvang stroef, doch werd langzamerhand ruimer; geld 5 pCt. na 6 $\frac{1}{4}$ pCt.

GOEDERENHANDEL.

GRANEN.

26 Mei 1920.

Over het algemeen zijn de berichten van de oogsten in Noord-Amerika gunstiger en waarschijnlijk is dit de voornaamste oorzaak geweest van den belangrijken val van de tarweprijzen aldaar. Toch doet het geval zich voor dat tot de verlaagde noteeringen bijna geen verkoopers te vinden zijn. Europa heeft zoowel in verband met de feestdagen als met bovengenoemden val even een afwachtende houding aangenomen, doch waar de prijzen in Argentinië zich op het hoogste niveau handhaven, zullen de meeste landen moeten voortgaan in de Vereenigde Staten in te koopen. Ook in de afgelopen week waren de verschepingen van Argentinië wederom zeer groot, terwijl Noord-Amerika nog slechts in geringe mate bijdraagt tot de voorziening van Europa.

De oogstberichten uit vrijwel alle landen zijn gunstig geweest, hetgeen waarschijnlijk mede-oorzaak is van de weifelende stemming.

Ook de maïsprijzen hebben in Noord-Amerika een aanzienlijke verlaging ondergaan, doch toonen ten slotte een niet onbelangrijk herstel. Argentinië is slechts in zeer geringe mate met deze verlaging medegegaan. Overigens is de toestand in Europa vrijwel onveranderd en blijven nog de meeste markten beneden importpariteit. Nieuwe zaken komen dus slechts in geringe mate tot stand en de uitvoer uit Argentinië neemt af.

Hetzelfde geldt ook voor lijnzaad. Tengevolge van de kleine verschepingen is de markt kalmer in Argentinië, terwijl daarentegen de Europeesche markten prijshoudend zijn. Noord-Amerika toont op het oogenblik niet de minste belangstelling. De vraag naar olie is daar zeer sterk afgenomen.

Nederland. Tengevolge van de daling in Noord-Amerika werden rogge en tarwe tot aanmerkelijk lagere prijzen verhandeld. De kooplust was veel geringer, doch ook de verkoopers zijn niet zeer dringend, zoodat op het oogenblik slechts weinig zaken tot stand komen.

Tengevolge van de feestdagen werden ook in maïs weinig zaken gedaan. Disponibele partijen worden weinig aangeboden en blijven tot volle prijzen goed gevraagd. Over het algemeen ondervonden de prijzen voor latere leveringen eene daling. De daling van de prijzen in België vond ook deze week nog verderen voortgang, maar tengevolge van de nog sterkere stijging van den frankenkoers is althans nominaal de markt nog hooger. Op het oogenblik is dus nog aanvoer van maïs uit België buiten kwestie.

SUIKER.

De suikermarkten bleven overal zeer vast gestemd en prijzen zijn verder gestegen.

In Engeland zag zich de Royal Commission dan ook genoodzaakt, de binnenlandsche prijzen aanmerkelijk te verhoogen en wel vrije Granulated van sh. 150/- tot 160/-, den engrosprijs voor den kleinhandel van Cubes van 84/- tot 116/- en van Granulated van 80/- tot 112/-.

New York Centrifugals noteerden einde der week 23.57 spot, 23.20 Juli, 22.60 September, 21.20 December en 19.50 Januari.

Op Java werd prompte suiker uit de tweede hand afgedaan tot f 72.— e.k., terwijl voor Aug./Sept. f 68.— geboden wordt. De afschepingen in Maart en April bedroegen 38.000 resp. 52.000 ton tegen 129.000 resp. 103.000 ton in dezelfde maanden van verleden jaar.

De laatste Cuba-statistiek luidt:

	1920	1919	1918
Weekontvangst tot 15 Mei	124.000	158.960	106.518
Totaal sedert 1 Dec. 1919.	2.799.000	2.738.750	2.498.046
Werkende fabrieken	98	176	147
Weekexporten tot 15 Mei	124.000	112.883	103.324
Totaal „ sedert 1 Jan.	2.095.110	1.641.931	1.415.725
Totaal voorraad op 15 Mei	669.000	1.126.867	1.082.219

NOTEERINGEN.

Data	Amsterdam per loopende maand	Londen			New York 96 p Ct. Centrifugals	
		Tates Cubes No. 1	White Java f.o.b. per			Amer. Granulated c.f.f. Mel
			Juni	Juli/Aug.		
19 Mei '20	f —	116/-	—	115/-	—	\$ cts. 21,57
12 „ '20	—	84/-	108/-	103/6	120/6	21,57
19 Mei '19	—	64/9	32/-	31/-	—	7,28
19 Mei '18	—	64/9	—	—	—	5,92
21 Juli '14	„11 ¹⁸ /s	18/-	—	—	—	3,26

KATOEN.

Marktbericht van de Heeren Sir Jacob Behrens & Sons, Manchester, d.d. 12 Mei 1920.

Sedert ons laatste bericht zijn prijzen van Amerikaansche katoen bijna dagelijks gestegen en noteeringen zijn thans ongeveer 1 d. hooger dan een week geleden. Doordat de beurs in New York weer flauwer was en ook de oogstberichten wat gunstiger luiden, heeft gisteren een kleine

Noteeringen.

Data	Chicago			Buenos Ayres		
	Tarwe New York	Mais Mel	Haver Mel	Tarwe Juni	Mais Juni	Lijnzaad Juni
22 Mei '20	305	178	96 1/8	24,30	11,45	27,45
15 „ '20	338	196 1/2	106 1/8	23,35	11,55	28,20
22 Mei '19	226	179	70 1/8	11,25	5,—	25,80
21 Mei '18	220	127 3/8	78 3/4	12,50 ³⁾	5,—	23,90
22 Mei '17	232 ¹⁾	156 1/8 ²⁾	65 7/8	18,05	11,95	26,—
20 Juli '14	82 ¹⁾	56 3/8 ¹⁾	36 1/2 ¹⁾	9,40 ²⁾	5,38 ²⁾	13,70 ²⁾

¹⁾ per Dec. ²⁾ per Sept. ³⁾ per Juli

Locoprijzen te Rotterdam/Amsterdam.

Soorten.	25 Mei 1920	17 Mei 1920	25 Mei 1919
Tarwe (Plata 78 K.G.) ¹⁾	40,—	40,—	—
Rogge (No. 2 Western) ¹⁾	30,—	32,50	—
Maïs (La Plata) ²⁾	409,—	409,—	580,—
Gerst (48 lb. feeding) .. ³⁾	525,—	525,—	455,—
Haver (38 lb. white cl.) .. ¹⁾	22,—	22,—	28,50
Lijnkoeken (Noord-Amerika van La Plata-zaad) ³⁾	222,50	215,—	285,—
Lijnzaad (La Plata) ⁴⁾	845,—	860,—	—

¹⁾ p. 100 K.G. ²⁾ p. 2000 K.G. ³⁾ p. 1000 K.G. ⁴⁾ per 1960 K.G.

AANVOEREN in tons van 1000 K.G.

Artikelen.	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	17—22 Mei 1920	Sedert 1 Jan. 1920	Overeenk. tijdvak 1919	17—22 Mei 1920	Sedert 1 Jan. 1920	Overeenk. tijdvak 1919	1920	1919
Tarwe	4.206	163.530	187.079	—	65.827	14.161	229.357	201.240
Rogge	442	781	14.796	—	—	8.690	781	23.486
Boekweit	—	2.500	1.008	—	—	—	2.500	1.008
Maïs	3.877	113.265	15.572	—	18.924	1.023	132.189	16.595
Gerst	1.829	7.181	78.126	—	120	21.074	7.301	99.200
Haver	—	16.549	118.198	—	—	—	16.549	118.198
Lijnzaad	945	14.755	—	—	2.424	—	17.179	—
Lijnkoek	200	21.058	9.209	—	1.406	—	22.464	9.209
Tarwemeel	—	9.384	159.750	—	—	37.435	9.384	197.185
Andere meelsoorten	—	3.228	113.103	—	100	4.050	3.328	117.163

